

LT

CONSTITUȚIA
REPUBLICII LITUANIA

CONSTITUȚIA REPUBLICII LITUANIA

Prezentare generală

LT

Prof. univ. dr. Ștefan DEACONU

1. Scurt istoric

Lituania s-a afirmat ca națiune încă din secolul al XII-lea. Ea a reușit să îi învingă pe cavalerii teutoni care încercau să stăpânească țara în secolul al XII-lea și totodată să-și extindă frontierele până spre Moscova și Marea Baltică. În anul 1386 Lituania încheie împreună cu Polonia un tratat confederativ, formând ulterior Uniunea statală polono-lituaniană, numită în mod oficial „Republica celor două națiuni” ori „Federația celor două națiuni”. Aceasta a fost o uniune personală ce a fost formată de Regatul Poloniei și Marele Ducat al Lituaniei și a funcționat până la ultima împărțire a Poloniei din 1795. Statul federal stăpânea nu numai teritoriile care sunt acum părți ale Poloniei și Lituaniei, dar și întregul teritoriu al Belarusului și părți din Ucraina și Letonia, ca și teritoriul vestic rusesc care astăzi este regiunea Smolensk. La început, cele două limbi oficiale erau limba poloneză (în Regatul Poloniei) și limba ruteană (în Marele Ducat al Lituaniei, locuit în majoritate de ruteni). Mai târziu, singura limbă oficială a rămas limba poloneză.

Federația a reprezentat o dezvoltare a uniunii polono-lituaniene, uniune personală care a existat încă din 1386 de la momentul semnării tratatului confederativ. Acest stat era unul dintre cele mai mari și mai bine populate din Europa medievală și pentru mai bine de două secole a dus războaie victorioase împotriva cavalerilor teutoni, rușilor moscoviți, otomanilor și suedezilor.

Sistemul politic al țării, denumit deseori democrație nobiliară, era caracterizat prin reducerea prin lege a puterii monarhului în favoarea Seimului (Parlamentului) controlat de șleahlici (nobilime). Acest sistem a fost un precursor al democrației și monarhiei constituționale, ca și al federalismului. Cele două state care formau federația erau în mod oficial egale. Uniunea statală polono-lituaniană este cunoscută pentru cea de-a doua Constituție scrisă din lume, precum și pentru toleranța religioasă relativă, în ciuda influenței bisericii catolice în viața de zi cu zi.

După ultima divizare a Uniunii polono-lituaniene în 1795, Lituania a fost anexată de Imperiul Rus. Pe parcursul secolului al XIX-lea, atât lituanienii, cât și polonezii au încercat să-și redobândească independența. Ei s-au răscolit în timpul Revoltei

din noiembrie 1830 și al Revoltei din ianuarie 1863, dar prima ocazie realistă a venit odată cu slăbirea Rusiei și a Germaniei în timpul Primului Război Mondial.

În 1915, Germania a ocupat regiunile vestice ale Imperiului Rus. După Revoluția Rusă din 1917, Germania a conceput strategia geopolitică Mitteleuropa – o rețea regională de state-marionetă care aveau să servească drept zonă-tampon – și a acceptat desfășurarea Conferinței de la Vilnius, în speranța că ea va proclama separarea națiunii lituaniene de Rusia și stabilirea de relații mai apropiate cu Germania. Această strategie s-a întors însă împotriva Germaniei deoarece conferința ținută între 18 și 22 septembrie 1917 a adoptat o rezoluție de înființare a unei Lituanii independente și a condiționat strângerea relațiilor cu Germania de recunoașterea noului stat de către aceasta. La 21 septembrie 1917, cei 214 participanți la conferință au ales un Consiliu al Lituaniei format din 20 de membri, cu scopul de a formaliza rezoluția. Autoritățile germane nu au permis publicarea rezoluției, dar au lăsat Consiliul să funcționeze.

La 11 decembrie 1917 Lituania și-a proclamat independența. Textul Declarației de Independență a Lituaniei este împărțit, din punct de vedere formal juridic, în cinci secțiuni: „Promulgarea”, „Dispozițiile”, „Clauzele”, „Notificarea” și „Semnăturile”. Germania nu a recunoscut independența Lituaniei, iar delegația lituaniană nu a fost invitată la negocierile de la Brest-Litovsk care au început la 22 decembrie 1917 între Puterile Centrale și Rusia pentru rezolvarea revendicărilor teritoriale. După lungi discuții care au durat câteva săptămâni, membrii Consiliului s-au reîntâlnit și la 16 februarie 1918 adoptă actul final al declarației.

Actul din 16 februarie 1918 a proclamat reînființarea statului lituanian, declarându-l pe acesta succesori al statului lituanian istoric, Marele Ducat al Lituaniei. Actul din 16 februarie 1918 este baza legală pentru existența Lituaniei de astăzi, atât a celei din perioada interbelică, cât și a celei de după 1990. Actul a devenit unul dintre elementele-cheie ale restaurării independenței Lituaniei față de URSS în 1990. Un paragraf din Declarația de restaurare a statului Lituania, emisă la 11 martie 1990, stipula „Declarația de Independență din 16 februarie 1918 a Consiliului Lituaniei și decretul Adunării Constituante (Seimas) din 15 mai 1920 privind statul democratic reînființat al Lituaniei nu și-a pierdut niciodată efectul legal și constituie baza constituțională a statului Lituania.” Această formulare accentuează continuitatea celor două declarații. Actul din 16 februarie 1918 și succesoriul său, Actul din 11 martie 1990, sunt privite ca două dintre cele mai importante momente ale dezvoltării societății lituaniene în secolul al XX-lea.

După aproape 50 de ani în care Lituania a fost parte componentă a URSS, la 25 octombrie 1992, referendumul constituțional desfășurat în Lituania are ca rezultat aprobarea noii Constituții cu 85% din voturile exprimate. Noua Constituție a Lituaniei cuprinde 154 de articole, inserate în cadrul a 14 capitole și un capitol de prevederi finale.

Ordinea tratării problemelor în Constituție este următoarea: statul lituanian, individul și statul, societatea și statul, economia națională și munca, Parlamentul, Președintele Republicii, Guvernul, Curtea Constituțională, instanțele judecătorești, administrația și guvernarea locală, finanțele și bugetul statului, politica externă și apărarea națională, revizuirea Constituției.

2. Raporturile dintre principalele autorități statale

În ceea ce privește raporturile dintre principalele instituții ale statului, trebuie precizat că atât Parlamentul, cât și Președintele Republicii sunt instituții alese de către popor prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Așadar, ambele instituții au o legitimitate populară egală.

Parlamentul este alcătuit dintr-o singură cameră și are 141 de membri, numărul acestora fiind stabilit prin Constituție. Poate candida pentru un mandat de parlamentar orice cetățean al Republicii Lituania, cu domiciliul permanent în Lituania și care, la data alegerilor, are vârsta de cel puțin 25 de ani împliniți, inclusiv în ziua alegerilor. Data alegerilor parlamentare este o dată fixă stabilită prin Constituție – cea de-a doua duminică din octombrie a anului în care au loc alegeri parlamentare.

Calitatea de membru al Parlamentului este compatibilă cu cea de Prim-ministru sau ministru. Pe întreaga durată a mandatului, orice membru al Parlamentului beneficiază de inviolabilitate. Membrii Parlamentului nu răspund penal și nu pot fi arestați, iar libertatea lor nu poate fi îngrădită în vreun alt fel, fără acordul Parlamentului. Ei nu pot fi sancționați pentru voturile sau opiniile exprimate în cadrul Parlamentului. Cu toate acestea, ei răspund, potrivit legii, pentru insultă sau calomnie.

Inițiativa legislativă aparține membrilor Parlamentului, Președintelui Republicii și Guvernului, dar și unui număr de cel puțin 50.000 de cetățeni cu drept de vot.

Președintele Republicii este șeful statului și este ales direct de către popor pentru un mandat de cinci ani. O persoană nu poate fi aleasă Președinte decât pentru cel mult două mandate. Condițiile pentru a candida la funcția de Președinte sunt: cetățenie lituaniană; locuire pe teritoriul Lituaniei în ultimii 3 ani înainte de depunerea candidaturii; vârstă minimă de 40 de ani și drept de vot.

Președintele Republicii nu poate fi membru al Parlamentului, nu poate deține nicio altă funcție publică sau privată și nu poate primi nicio altă remunerație în afara celei stabilite pentru Președintele Republicii. O persoană aleasă în funcția de Președinte al Republicii trebuie să își suspende activitatea în cadrul partidelor politice și al organizațiilor politice până la începutul unei noi campanii electorale pentru alegerile prezidențiale.

În cadrul raporturilor constituționale cu șeful de stat, Parlamentul poate demite șeful statului cu votul majorității a trei cincimi din membrii săi punându-l sub

acuzare pentru fapte de încălcare gravă a Constituției, precum și în situația în care se constată săvârșirea de către acesta a unei infracțiuni.

De cealaltă parte, Președintele poate cere reexaminarea unei legi adoptate de Parlament și poate dizolva Parlamentul, declanșând alegeri anticipate. Alegerile anticipate pentru Parlament pot fi declanșate de Președintele Republicii doar în două situații:

1. în cazul în care Parlamentul nu adoptă o decizie cu privire la un nou program al Guvernului în termen de 30 de zile de la prezentarea acestuia sau în cazul în care Parlamentul respinge de două ori consecutiv programul înaintat de Guvern, în termen de 60 de zile de la prima prezentare a acestuia;
2. la propunerea Guvernului, în cazul în care Parlamentul își exprimă în mod direct neîncrederea în Guvern.

Președintele nu poate declanșa organizarea de alegeri anticipate pentru Parlament în ultimele șase luni ale mandatului său de Președinte și nici în cazul în care nu au trecut minimum șase luni de la ultimele alegeri anticipate pentru Parlament.

În privința raporturilor constituționale ale Parlamentului și Președintelui cu Guvernul, trebuie menționat că întreg Guvernul răspunde pentru activitatea sa în fața Parlamentului.

Conform Constituției, Prim-ministrul este numit și demis de Președintele Republicii, cu acordul Parlamentului, iar miniștrii sunt numiți și demisi de Președintele Republicii pe baza propunerii Prim-ministrului. În termen de 15 zile de la numirea sa, Prim-ministrul prezintă Parlamentului Guvernul format de acesta și aprobat de Președintele Republicii, precum și programul acestuia spre a fi aprobat de Parlament. După alegerile pentru Parlament sau după alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii, Guvernul predă prerogativele sale Președintelui Republicii.

3. Puterea judecătorească

Întreg capitolul IX al Constituției tratează modul de organizare și funcționare a instanțelor judecătorești. Astfel, în Lituania, justiția se desfășoară numai de către instanțele judecătorești. Pe parcursul desfășurării justiției, judecătorul și instanțele judecătorești sunt independente. În cadrul activității de soluționare a cauzelor, judecătorii se supun doar legii.

Instanțele judecătorești sunt: Curtea Supremă, Curtea de Apel, instanțele judecătorești regionale și cele locale. În vederea soluționării cauzelor administrative, de dreptul muncii, de dreptul familiei, precum și a cauzelor din alte categorii, se pot înființa instanțe judecătorești specializate. Componenta și atribuțiile instanțelor judecătorești sunt stabilite prin lege. Constituția prevede că nu se pot înființa instanțe judecătorești extraordinare pe timp de pace.

În privința condițiilor legale necesare pentru a fi numit judecător, Constituția stabilește că numai cetățenii Republicii Lituania pot fi judecători. Judecătorii

Curții Supreme, precum și Președintele acesteia, ales din rândul lor, sunt numiți și demisi din funcție de Parlament, în baza propunerii Președintelui Republicii. Judecătorii Curții de Apel, precum și Președintele acesteia, ales din rândul lor, sunt numiți de Președintele Republicii, în baza aprobării Parlamentului, iar judecătorii și președinții instanțelor judecătorești locale, regionale și specializate sunt numiți și transferați de Președintele Republicii.

Un judecător nu poate deține nicio altă funcție publică sau privată și nici nu poate participa la activitățile desfășurate de partidele politice sau alte organizații politice.

Din perspectiva procedurii de desfășurare a activității instanțelor de judecată, Constituția stabilește că în toate instanțele judecătorești ședințele de judecată sunt publice. O ședință a instanței judecătorești poate avea caracter secret doar atunci când se are în vedere protecția vieții private sau a vieții de familie a persoanei sau în situațiile în care examinarea publică a unei cauze ar putea conduce la dezvăluirea unui secret de stat, profesional sau comercial. De asemenea, toate procedurile judiciare se desfășoară în limba oficială a statului. Numai persoanelor care nu cunosc suficient de bine limba lituaniană li se garantează dreptul de a participa la anchetă și la actele procedurale ale instanței judecătorești prin intermediul unui translator.

În ceea ce privește procurorii, aceștia organizează și conduc cercetarea în faza de urmărire penală și susțin acuzațiile în cauzele penale în numele statului. Procurorul apără drepturile și interesele legitime ale persoanei, ale societății și ale statului. În exercitarea atribuțiilor sale el este independent și se supune doar legii.

Parchetul Republicii Lituania este reprezentat de Parchetul General și de parchetele teritoriale. Procurorul General este numit și demis de Președintele Republicii, cu aprobarea Parlamentului, iar procedura de numire și demitere a procurorilor de la parchete, precum și statutul acestora sunt prevăzute prin lege.

4. Administrația publică locală și organizarea administrativ-teritorială

Constituția garantează dreptul la autonomie unităților administrativ-teritoriale ale statului, stabilite prin lege, iar această autonomie este implementată prin intermediul consiliilor locale. Membrii consiliilor locale sunt aleși pentru un mandat de patru ani din rândul cetățenilor Republicii Lituania și al altor rezidenți permanenți ai unității administrative respective, prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Statul susține localitățile, iar acestea acționează în mod liber și independent în limita lor de competență definită de Constituție și legi. Localitățile elaborează și aprobă propriul buget, au dreptul de a impune taxe locale, în limitele și potrivit procedurii prevăzute prin lege, și pot prevedea scutiri de taxe și impozite în cadrul propriului buget.

La nivelul unităților administrative superioare administrația este organizată de Guvern, iar respectarea Constituției și a legilor, precum și executarea deciziilor Guvernului de către localități sunt supravegheate de reprezentanții Guvernului numiți în teritoriu. În cazurile și potrivit procedurii stabilite prin lege, Parlamentul poate introduce temporar măsura autoguvernării directe pe teritoriul unei localități.

5. Drepturile fundamentale

Pe parcursul capitolelor II, III și IV Constituția Lituaniei prezintă drepturile fundamentale ale cetățenilor. Primul dintre drepturile fundamentale garantate este dreptul la viață al persoanei. Urmează libertatea persoanei, protecția demnității umane, libertatea corespondenței, dreptul de proprietate, inviolabilitatea domiciliului, libertatea de exprimare și de gândire. În exercitarea drepturilor și a libertăților sale, orice persoană are obligația de a respecta Constituția și legile Lituaniei, precum și drepturile și libertățile altor persoane.

Toate persoanele sunt egale în fața legii, a instanțelor de judecată și a altor instituții și funcționari ai statului, iar drepturile oricărei persoane nu pot fi restrânse și nici nu i se pot acorda privilegii pe motive de sex, rasă, naționalitate, limbă, origine, situație socială, credință, convingeri sau opinii.

În cadrul unui capitol special intitulat „Societatea și statul”, Constituția proclamă familia ca fundament al societății, iar căsătoria este încheiată în baza „... consimțământului reciproc liber exprimat al bărbatului și al femeii”.

Economia națională și munca fac obiectul capitolului IV al Constituției, capitol în conținutul căruia sunt tratate drepturi social-economice precum: dreptul la muncă, protecția muncii, protecția consumatorului, libera concurență, libertatea economică, dreptul de proprietate al statului asupra subsolului, apelor interne, pădurilor, parcurilor, drumurilor, obiectivelor istorice, arheologice și culturale, dar și dreptul la protecție socială din partea statului și dreptul la un mediu sănătos.

6. Raportul dintre dreptul național și dreptul Uniunii Europene

Din momentul aderării Lituaniei la Uniunea Europeană în anul 2004, parte integrantă din Constituția Republicii Lituania este și Actul constituțional cu privire la aderarea Republicii Lituania la Uniunea Europeană. Acest act prevede că Lituania, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, va împărți cu Uniunea Europeană sau va conferi Uniunii Europene competențele instituțiilor de stat ale acesteia în domeniile prevăzute de tratatele fondatoare ale Uniunii Europene și în măsura în care aceasta ar conduce la îndeplinirea, alături de celelalte state membre ale Uniunii Europene, a angajamentelor sale în acele domenii în calitate de stat membru, precum și la exercitarea drepturilor conferite ca urmare a dobândirii calității de stat membru.

Normele juridice ale Uniunii Europene reprezintă parte integrantă din sistemul normativ al Republicii Lituania. În cazul în care este vorba de tratatele fondatoare ale Uniunii Europene, normele juridice ale Uniunii Europene se aplică direct, în timp ce, în eventualitatea unui conflict de norme juridice, acestea vor prevala asupra legilor și a altor acte ale Republicii Lituania.

În privința cooperării dintre instituțiile naționale și cele ale UE, normele cu caracter constituțional din Lituania prevăd că Guvernul va informa Parlamentul cu privire la propunerile de adoptare a unor acte juridice ale UE, iar, în ceea ce privește propunerile de adoptare a unor acte juridice ale UE în domenii care, în baza Constituției Republicii Lituania, țin de competențele Parlamentului, Guvernul se va consulta cu Parlamentul. Parlamentul poate recomanda Guvernului adoptarea unei poziții a Republicii Lituania în legătură cu aceste propuneri. Comisia Parlamentului privind Afacerile Europene și Comisia Parlamentului privind Afacerile Externe pot înainta Guvernului, potrivit procedurii stabilite prin Statutul Parlamentului, avizul Parlamentului în legătură cu propunerile de adoptare a unor acte juridice ale UE, Guvernul analizând recomandările sau avizele înaintate de Parlament sau de comisiile sale și informând Parlamentul cu privire la aplicarea acestora.

7. Curtea Constituțională

Curtea Constituțională asigură supremația Constituției în sistemul juridic și are atribuții de verificare a constituționalității legilor și a altor acte emise de Președinte și Guvern. Curtea Constituțională este compusă din nouă judecători, fiecare dintre aceștia fiind numit pentru un singur mandat de nouă ani. O dată la trei ani, sunt reînnoiți o treime dintre membrii Curții Constituționale. Parlamentul numește judecătorii din rândul candidaților propuși câte trei de Președintele Republicii, de Președintele Parlamentului și de Președintele Curții Supreme. Parlamentul numește Președintele Curții Constituționale din rândul judecătorilor săi în baza propunerii Președintelui Republicii.

Pot fi numiți judecători ai Curții Constituționale cetățenii Republicii Lituania care se bucură de o reputație impecabilă, care au studii superioare în drept și o experiență profesională de cel puțin zece ani în domeniul juridic sau într-un alt domeniu al științei și educației în calitate de juriști. Pe durata mandatului acestora, judecătorii Curții Constituționale sunt independenți față de orice altă instituție de stat, persoană sau organizație și se supun numai Constituției Republicii Lituania. Judecătorii Curții au aceleași drepturi privind inviolabilitatea persoanei ca și membrii Parlamentului.

Din punctul de vedere al competenței, Curtea Constituțională examinează și adoptă decizii cu privire la constituționalitatea legilor și a altor acte adoptate de Parlament. De asemenea, se pronunță cu privire la constituționalitatea și legalitatea actelor Președintelui Republicii și ale Guvernului.

Curtea Constituțională nu efectuează niciun control preliminar al legilor. Ea se pronunță numai asupra legilor în vigoare (exercită doar un control posterior). De asemenea, Curtea Constituțională se pronunță numai la sesizare, nu și din oficiu. Subiectele ce pot sesiza Curtea Constituțională sunt: Președintele Republicii, Guvernul, cel puțin 1/5 din membrii Parlamentului și instanțele judecătorești.

În ceea ce privește efectele deciziilor Curții Constituționale, Constituția stabilește că o lege (sau o parte a acesteia) sau un alt act (sau o parte a acestuia), declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională, încetează a mai fi aplicate de la data publicării deciziei Curții Constituționale prin care se stabilește neconstituționalitatea actului respectiv (sau a unei părți a acestuia). Deciziile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot face obiectul unui apel.

CONSTITUȚIA REPUBLICII LITUANIA¹

LT

PREAMBUL

Națiunea lituaniană,
fondând Statul lituanian cu mai multe secole în urmă,
având ca bază legală Statutele lituaniene și Constituțiile Republicii Lituania,
apărându-și cu fermitate timp de mai multe secole libertatea și independența,
păstrându-și spiritul, limba, scrierea și obiceiurile,
întruchipând dreptul înăscut al omului și al națiunii de a trăi și de a crea în
mod liber pe pământul părinților și al strămoșilor acestora – pe teritoriul statului
independent lituanian,
promovând armonia națională pe teritoriul Lituaniei,
militând pentru o societate civilă deschisă, justă și armonioasă și un stat de
drept,
în baza voinței cetățenilor Statului lituanian renăscut, adoptă și proclamă
prezenta Constituție.

CAPITOLUL I Statul lituanian

Art. 1

Statul lituanian este o republică democratică independentă.

Art. 2

Statul lituanian este creat de națiune. Suveranitatea aparține națiunii.

Art. 3

1. Nicio persoană nu poate îngreuna sau limita suveranitatea națiunii și nu-și poate aroga puterile suverane care aparțin întregii națiuni.

¹ Adoptată de către cetățenii Republicii Lituania prin referendum național la data de 25 octombrie 1992 și intrată în vigoare la 2 noiembrie 1992, republicată cu modificările intervenite în anii 1996, 2003, 2004 și 2006 în Monitorul Oficial al Republicii Lituania, nr. 48-1701 din 29.04.2006.

2. Națiunea și fiecare cetățean au dreptul de a se opune oricărei persoane care, prin utilizarea forței, încalcă independența, integritatea teritorială și ordinea constituțională a statului lituanian.

Art. 4

Națiunea își exercită prerogativa supremă de suveranitate fie direct, fie prin intermediul reprezentanților săi aleși în mod democratic.

Art. 5

1. În Lituania, puterea statului este exercitată de Parlament, Președintele Republicii, Guvern, precum și de sistemul judiciar.
2. Limitele puterii statului sunt stabilite de Constituție.
3. Instituțiile de stat slujesc interesele poporului.

Art. 6

1. Constituția este în întregime și direct aplicabilă.
2. Orice persoană își poate apăra drepturile fundamentale invocând Constituția.

Art. 7

1. Orice lege sau alt act care contravine Constituției este nul.
2. Numai legile publicate sunt valabile.
3. Necunoașterea legii nu exonerează pe nimeni de răspundere.

Art. 8

Preluarea puterii statului sau a oricărei instituții a acestuia prin utilizarea forței este considerată drept o acțiune neconstituțională, ilegală și nulă.

Art. 9

1. Cele mai importante aspecte privind viața statului și a națiunii sunt decise prin referendum.
2. În cazurile prevăzute de lege, Parlamentul este cel care stabilește organizarea unui referendum.
3. Organizarea unui referendum are loc și în cazul în care cel puțin 300.000 de cetățeni cu drept de vot solicită acest lucru.
4. Procedura de stabilire și organizare a unui referendum este reglementată prin lege.

Art. 10

1. Teritoriul statului lituanian reprezintă un întreg și nu poate fi divizat în formațiuni similare statului.
2. Frontierele statului pot fi modificate numai în baza unui tratat internațional încheiat de Republica Lituania, după ratificarea sa de patru cincimi din membrii Parlamentului.

Art. 11

Unitățile administrativ-teritoriale ale statului lituanian și frontierele acestora sunt stabilite prin lege.

Art. 12

1. Cetățenia lituaniană este dobândită prin naștere și în baza altor criterii stabilite prin lege.

2. Cu excepția cazurilor particulare prevăzute de lege, nicio persoană nu poate fi, în același timp, cetățean al Republicii Lituania și al altui stat.

3. Procedura pentru dobândirea și pierderea cetățeniei este prevăzută prin lege.

Art. 13

1. Statul lituanian își protejează cetățenii aflați în străinătate.

2. Este interzisă extrădarea unui cetățean al Republicii Lituania într-un alt stat, cu excepția situației în care un tratat internațional al Republicii Lituania prevede altfel.

Art. 14

Limba lituaniană este limba oficială a statului.

Art. 15

1. Culorile drapelului statului sunt galben, verde și roșu.

2. Stema statului este reprezentată de un cavaler alb Vytis, pe fond roșu.

3. Stema statului, drapelul și utilizarea acestora sunt reglementate de lege.

Art. 16

Imnul de stat este „Tautiška giesmė” de Vincas Kudirka.

Art. 17

Capitala statului lituanian este Vilnius, vechea capitală istorică a Lituaniei.

CAPITOLUL II

Persoana și statul

Art. 18

Drepturile și libertățile omului sunt înnăscute.

Art. 19

Dreptul la viață al persoanei este protejat prin lege.

Art. 20

1. Libertatea persoanei este inviolabilă.

2. Nimeni nu poate fi reținut sau arestat în mod arbitrar. Nimeni nu poate fi lipsit de libertate în alt fel decât în baza și în condițiile prevăzute de lege.

3. O persoană reținută în caz de flagrant delict trebuie adusă, în termen de 48 de ore, în fața unei instanțe judecătorești în vederea încuviințării măsurii de reținere, în prezența persoanei reținute. În cazul în care instanța nu încuviințează decizia de arestare a persoanei reținute, aceasta va fi eliberată imediat.

Art. 21

1. Ființa umană este inviolabilă.

2. Demnitatea umană este protejată prin lege.

3. Tortura, rănirea unei persoane, degradarea demnității acesteia, supunerea acesteia unui tratament crud, precum și stabilirea unor astfel de pedepse sunt interzise.

4. Nicio persoană nu poate fi supusă unor experimente științifice sau medicale fără cunoștința și consimțământul liber exprimat al acesteia.

Art. 22

1. Viața privată a persoanei este inviolabilă.

2. Corespondența, conversațiile telefonice, mesajele telegrafice și alte comunicări personale sunt inviolabile.

3. Informațiile cu privire la viața privată a persoanei pot fi stocate și utilizate numai în baza unei hotărâri judecătorești motivate și numai potrivit legii.

4. Legea și justiția protejează orice persoană împotriva intervenției arbitrare sau ilegale în viața sa privată și de familie, precum și împotriva încălcării onoarei și demnității sale.

Art. 23

1. Proprietatea este inviolabilă.

2. Dreptul de proprietate este protejat prin lege.

3. Exproprierea poate avea loc numai în vederea asigurării nevoilor societății conform procedurii stabilite de lege, cu acordarea unei drepte despăgubiri.

Art. 24

1. Domiciliul persoanei este inviolabil.

2. Fără consimțământul locatarului, pătrunderea în domiciliul acestuia nu este permisă decât în baza unei hotărâri judecătorești sau a procedurii stabilite prin lege atunci când acest lucru este necesar pentru garantarea ordinii publice, reținerea unui infractor, salvarea vieții, sănătății sau proprietății unei persoane.

Art. 25

1. Orice persoană are dreptul la propriile convingeri și la exprimarea în mod liber a acestora.

2. Nicio persoană nu trebuie împiedicată să afle, să primească și să comunice informații și idei.

3. Libertatea de exprimare a convingerilor, de a primi și comunica informații nu poate fi restrânsă decât în baza legii și în cazul în care acest lucru este necesar pentru a proteja sănătatea, onoarea și demnitatea, viața privată și moralitatea unei persoane sau pentru a apăra ordinea constituțională.

4. Este interzisă incitarea la ură națională, rasială, religioasă sau socială, la violență și discriminare prin intermediul calomniei și dezinformării.

5. Cetățenii au dreptul de a primi, potrivit procedurii prevăzute de lege, orice informație care îi privește și care este deținută de instituțiile statului.

Art. 26

1. Libertatea de gândire, de conștiință și de religie este garantată.

2. Orice persoană are dreptul de a alege în mod liber o religie sau o credință și, fie individual, fie alături de alte persoane, în particular sau în public, de a-și declara religia, de a desfășura practici religioase, de a practica și propovădui credința.

3. Nimeni nu poate obliga o altă persoană sau nu poate fi obligat să aleagă sau să declare o religie sau o credință.

4. Libertatea oricărei persoane de a-și declara și propovădui religia sau credința nu poate fi restrânsă decât în baza legii și în situațiile în care acest lucru este necesar pentru a garanta siguranța, ordinea publică, sănătatea și moralitatea poporului, precum și pentru garantarea altor drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

5. Părinții și tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor lor convingeri, educația religioasă și morală a propriilor copii și a copiilor aflați în grija lor.

Art. 27

Convingerile unei persoane, religia sau credința practică nu pot aduce atingere legii.

Art. 28

În exercitarea drepturilor și a libertăților sale, orice persoană are obligația de a respecta Constituția și legile Republicii Lituania, precum și drepturile și libertățile altor persoane.

Art. 29

1. Toate persoanele sunt egale în fața legii, a instanțelor de judecată și a altor instituții și oficiali ai statului.

2. Drepturile oricărei persoane nu pot fi restrânse și nici nu i se pot acorda acesteia privilegii pe motive de sex, rasă, naționalitate, limbă, origine, situație socială, credință, convingeri sau opinii.

Art. 30

1. Persoana ale cărei drepturi sau libertăți constituționale sunt încălcate are dreptul de a se adresa justiției.

2. Despăgubirile pentru prejudiciile materiale și morale aduse unei persoane sunt stabilite de lege.

Art. 31

1. Orice persoană este considerată nevinovată până la proba contrară potrivit procedurii stabilite prin lege și declarată vinovată în baza unei hotărâri judecătorești definitive.

2. Orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni are dreptul la un proces public și corect în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale.

3. Este interzisă obligarea unei persoane să furnizeze dovezi împotriva sa, a membrilor familiei sale sau a rudelor apropiate.

4. Pedepsele pot fi stabilite și aplicate numai în condițiile și în temeiul legii.

5. Nimeni nu poate fi pedepsit de două ori pentru aceeași faptă.

6. Oricărei persoane inculpate sau suspectate de comiterea unei infracțiuni i se garantează, de la momentul reținerii sau al primului interogatoriu, dreptul la apărare, precum din dreptul la un apărător.

Art. 32

1. Orice cetățean își poate schimba și alege domiciliul în Lituania și poate părăsi Lituania în mod liber.

2. Aceste drepturi nu pot fi restrânse decât în baza legii și în cazul în care acest lucru este necesar pentru protejarea securității statului, a sănătății publice, precum și pentru administrarea justiției.

3. Niciunui cetățean nu i se poate interzice să revină în Lituania.

4. Orice persoană de naționalitate lituaniană se poate stabili în Lituania.

Art. 33

1. Cetățenii au dreptul de a participa la guvernarea statului atât direct, cât și prin reprezentanții aleși în mod democratic, precum și dreptul de a accede, în condiții de egalitate, la funcțiile publice în Republica Lituania.

2. Cetățenilor li se garantează dreptul de a critica activitatea instituțiilor statului sau a funcționarilor acestora și de a contesta deciziile emise de acestea. Sancționarea ca urmare a exprimării criticilor este interzisă.

3. Cetățenilor li se garantează dreptul de petiționare; procedura pentru exercitarea acestui drept este prevăzută prin lege.

Art. 34

1. Cetățenii care au împlinit vârsta de 18 ani, inclusiv în ziua alegerilor, au drept de vot.

2. Dreptul de a candida în alegeri este stabilit de Constituția Republicii Lituania și de legile electorale.

3. Nu pot participa la alegeri cetățenii a căror incapacitate este declarată de o instanță judecătorească.

Art. 35

1. Cetățenilor le este garantat dreptul de a se asocia, în mod liber, în societăți, partide politice și asociații, cu condiția ca obiectivele și activitățile acestora să nu contravină Constituției și legilor.
2. Nicio persoană nu poate fi obligată să facă parte dintr-o societate, dintr-un partid politic sau dintr-o asociație.
3. Înființarea și activitățile partidelor politice și ale altor organizații politice și publice sunt reglementate prin lege.

Art. 36

1. Cetățenilor le este garantat dreptul la întrunire în cadrul unor adunări pașnice și fără arme.
2. Acest drept nu poate fi restrâns decât în baza legii și în situațiile în care este necesar pentru a se garanta securitatea statului sau a societății, ordinea publică, sănătatea sau moralitatea poporului, precum și pentru a se garanta drepturile și libertățile altor persoane.

Art. 37

Cetățenii care aparțin comunităților etnice au dreptul de a-și păstra limba, cultura și obiceiurile.

CAPITOLUL III **Societatea și statul**

Art. 38

1. Familia reprezintă fundamentul societății și al statului.
2. Familia, mama, tatăl și copilul se află sub protecția și în grija statului.
3. Căsătoria se încheie în baza consimțământului reciproc liber exprimat al bărbatului și al femeii.
4. Statul înregistrează căsătoriile, nașterile și decesele. Statul recunoaște, de asemenea, înregistrarea căsătoriilor religioase.
5. În cadrul familiei, soții au drepturi egale.
6. Părinții au dreptul și îndatorirea de a-și crește copiii pentru ca aceștia să devină persoane oneste și cetățeni loiali și de a-i întreține până la vârsta majoratului.
7. Datoria copiilor este de a-și respecta părinții, de a-i îngriji la bătrânețe și de a le păstra moștenirea.

Art. 39

1. Statul ocrotește familiile care își cresc și educă copiii și le acordă sprijin, potrivit procedurii stabilite prin lege.

2. Pentru mamele care lucrează, legea stabilește un concediu plătit înainte și după nașterea copilului, precum și condiții de muncă favorabile și alte drepturi.

3. Minorii sunt protejați prin lege.

Art. 40

1. Instituțiile de învățământ municipale și de stat sunt laice. La cererea părinților, acestea pot asigura educație religioasă.

2. Instituțiile private de învățământ pot fi înființate potrivit procedurii stabilite prin lege.

3. Instituțiile de învățământ superior beneficiază de autonomie.

4. Statul supraveghează activitățile instituțiilor de învățământ.

Art. 41

1. Învățământul este obligatoriu pentru persoanele sub vârsta de 16 ani.

2. Învățământul în cadrul școlilor generale, al școlilor profesionale și al școlilor complementare municipale de stat este gratuit.

3. Învățământul superior este accesibil oricărei persoane, în funcție de abilitățile individuale. Cetățenilor care obțin performanțe pe parcursul studiilor urmate li se garantează gratuitatea învățământului în cadrul instituțiilor de învățământ superior de stat.

Art. 42

1. Cultura, științele, cercetarea și învățământul sunt libere.

2. Statul susține cultura și știința și asigură protejarea monumentelor istorice, artistice și culturale lituaniene, precum și a altor obiective valoroase din punct de vedere cultural.

3. Legea protejează și apără interesele materiale și spirituale ale oricărui autor în legătură cu operele sale științifice, tehnice, culturale și artistice.

Art. 43

1. Statul recunoaște bisericile și organizațiile religioase tradiționale din Lituania, precum și alte biserici și organizații religioase, însă, în cazul celor din urmă, cu condiția ca acestea să fie susținute de societate și ca practicile și învățăturile propovăduite să nu contravină legii sau moralității publice.

2. Bisericile și organizațiile religioase recunoscute de stat beneficiază de drepturile acordate unei persoane juridice.

3. Bisericile și organizațiile religioase sunt libere să își propovăduiască învățăturile, să își desfășoare practicile religioase și să dețină case de rugăciuni, instituții de caritate și școli pentru instruirea clerului.

4. Bisericile și organizațiile religioase își desfășoară activitatea în mod liber, potrivit propriilor canoane și statute.

5. Statutul bisericilor și al altor organizații religioase din stat se stabilește printr-un acord sau prin lege.

6. Învățăturile propovăduite de biserici și de organizațiile religioase, alte activități religioase, precum și casele de rugăciuni nu pot fi folosite în scopuri care contravin Constituției și legilor.

7. În Lituania nu există o religie de stat.

Art. 44

1. Cenzura mijloacelor de informare în masă este interzisă.
2. Statul, partidele politice, organizațiile politice și publice, precum și alte instituții sau persoane nu pot monopoliza mijloacele de informare în masă.

Art. 45

1. Comunitățile etnice de cetățeni au dreptul de a-și gestiona independent activitățile aferente culturii etnice și învățământului, precum și activitățile caritabile și de asistență reciprocă.
2. Comunitățile etnice sunt susținute de stat.

CAPITOLUL IV

Economia națională și munca

Art. 46

1. Economia Lituaniei se bazează pe dreptul de proprietate privată și libertatea de desfășurare a activității și inițiativei economice individuale.
2. Statul susține inițiativa și eforturile economice utile societății.
3. Statul reglementează activitatea economică astfel încât aceasta să contribuie la nivelul general de bunăstare a națiunii.
4. Legea interzice monopolul asupra producției și a pieței și protejează libertatea concurenței loiale.
5. Statul protejează interesele consumatorului.

Art. 47

1. Republica Lituania deține dreptul exclusiv de proprietate asupra subsolului, apelor interioare, pădurilor, parcurilor, drumurilor, obiectivelor istorice, arheologice și culturale ale statului.
2. Republica Lituania deține drepturile exclusive asupra spațiului aerian de deasupra teritoriului său, asupra platoului său continental și asupra zonei economice din Marea Baltică.
3. În Republica Lituania, persoanele străine pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor, apelor interioare și pădurilor potrivit unei legi constituționale.

4. Parcele de teren pot aparține unui alt stat în baza dreptului de proprietate în vederea înființării misiunilor diplomatice și birourilor consulare ale acestuia potrivit procedurii și condițiilor prevăzute de lege.

Art. 48

1. Orice persoană își poate alege în mod liber locul de muncă sau activitatea pe care urmează să o desfășoare și are dreptul la condiții corespunzătoare de securitate și sănătate la locul de muncă, și la o remunerație corectă pentru munca prestată, precum și la asistența socială în caz de șomaj.

2. Munca prestată de străini în Republica Lituania este reglementată prin lege.

3. Munca forțată este interzisă.

4. Serviciul miliar sau serviciul alternativ prestat în locul serviciului militar, precum și munca cetățenilor prestată în cazul unui război, al unui dezastru natural, al unei epidemii sau al altor situații extraordinare nu sunt considerate muncă forțată.

5. Munca prestată de persoanele condamnate printr-o hotărâre judecătorească și reglementată prin lege nu este considerată muncă forțată.

Art. 49

1. Orice persoană are dreptul la odihnă și la timp liber, precum și la concediu anual plătit.

2. Durata timpului de muncă este stabilită prin lege.

Art. 50

1. Sindicatele se pot înființa în mod liber și funcționează independent. Acestea au drept scop protejarea drepturilor și intereselor profesionale, economice și sociale ale angajaților.

2. Toate sindicatele au drepturi egale.

Art. 51

1. În vederea apărării intereselor economice și sociale ale acestora, angajații au dreptul la grevă.

2. Restrângerea acestui drept, precum și condițiile și procedura de exercitare a acestuia sunt prevăzute prin lege.

Art. 52

Statul garantează cetățenilor săi dreptul la pensia pentru limită de vârstă și pentru invaliditate, precum și asistență socială în caz de șomaj, boală, văduvie, pierderea întreținătorului familiei și în alte cazuri prevăzute prin lege.

Art. 53

1. Statul se îngrijește de sănătatea cetățenilor săi și garantează furnizarea de asistență și servicii medicale în caz de boală. Procedura de furnizare gratuită a asistenței medicale cetățenilor în cadrul instituțiilor medicale de stat este stabilită prin lege.

2. Statul promovează sănătatea fizică la nivelul societății și susține sportul.
3. Statul și fiecare persoană au obligația de a proteja mediul înconjurător împotriva efectelor nocive.

Art. 54

1. Statul se îngrijește de protecția mediului natural, a vieții sălbatice și a plantelor, a obiectivelor naturale individuale și a zonelor cu valoare specială, și supervizează utilizarea sustenabilă a resurselor naturale, refacerea și sporirea acestora.
2. Distrugerea solului și a subsolului, poluarea apei și a aerului, impactul radioactiv asupra mediului înconjurător, precum și distrugerea vieții sălbatice și a plantelor sunt interzise prin lege.

CAPITOLUL V

Parlamentul

Art. 55

1. Parlamentul este compus din reprezentanții națiunii – 141 de membri ai Parlamentului, aleși pentru un mandat de patru ani în baza sufragiului universal, egal, direct și secret.
2. Parlamentul se consideră ales atunci când cel puțin trei cincimi din membrii săi au fost aleși.
3. Procedura de alegere a membrilor Parlamentului este stabilită prin lege.

Art. 56

1. Orice cetățean al Republicii Lituania, cu domiciliul permanent în Lituania, care nu este obligat în baza unui jurământ față de un alt stat și care, la data alegerilor, are vârsta de cel puțin 25 de ani împliniți, inclusiv în ziua alegerilor, poate candida la alegerile pentru Parlament.
2. Persoanele care au de executat o pedeapsă impusă în baza unei hotărâri judecătorești, precum și persoanele a căror incapacitate este declarată de o instanță judecătorească nu pot candida la alegerile pentru Parlament.

Art. 57

1. Alegerile ordinare pentru Parlament au loc în anul în care expiră mandatul membrilor Parlamentului, în a doua duminică din octombrie.
2. Alegerile ordinare pentru Parlament, ulterioare alegerilor anticipate, au loc la data specificată la primul alineat al prezentului articol.

Art. 58

1. Alegerile anticipate pentru Parlament pot avea loc în baza unei decizii a Parlamentului, adoptate cu o majoritate de cel puțin trei cincimi din voturile membrilor Parlamentului.

2. Alegerile anticipate pentru Parlament pot fi, de asemenea, declanșate de Președintele Republicii:

1. în cazul în care Parlamentul nu adoptă o decizie cu privire la un nou program al Guvernului în termen de 30 de zile de la prezentarea acestuia sau în cazul în care Parlamentul respinge de două ori consecutiv programul înaintat de Guvern, în termen de 60 de zile de la prima prezentare a acestuia;
2. la propunerea Guvernului, în cazul în care Parlamentul dă Guvernului un vot de neîncredere.

3. Președintele Republicii nu poate declanșa organizarea de alegeri anticipate pentru Parlament în ultimele șase luni ale mandatului său de Președinte al Republicii și nici în cazul în care nu au trecut minimum șase luni de la ultimele alegeri anticipate pentru Parlament.

4. Data alegerilor pentru noul Parlament se va stabili prin rezoluția Parlamentului sau prin actul emis de Președintele Republicii cu privire la organizarea de alegeri anticipate pentru Parlament. Alegerile pentru noul Parlament vor avea loc în termen de trei luni de la adoptarea deciziilor privind organizarea de alegeri anticipate.

Art. 59

1. Mandatul membrilor Parlamentului începe la data la care Parlamentul nou-ales se întrunește în prima ședință. Mandatul membrilor anteriori ai Parlamentului expiră la începutul acestei ședințe.

2. Membrul ales al Parlamentului dobândește toate drepturile conferite unui reprezentant al națiunii numai după depunerea înaintea Parlamentului a jurământului de credință față de Republica Lituania.

3. Membrul Parlamentului care nu depune jurământul potrivit procedurii stabilite prin lege sau depune un jurământ condiționat își va pierde mandatul de membru al Parlamentului. Parlamentul va adopta o rezoluție corespunzătoare în acest sens.

4. Pe durata deținerii acestei funcții, membrii Parlamentului au obligația să respecte Constituția Republicii Lituania, să apere interesele statului și să își urmeze propria conștiință, aceasta neputând fi restrânsă de nicio altă dispoziție.

Art. 60

1. Atribuțiile unui membru al Parlamentului, cu excepția celor din cadrul Parlamentului, sunt incompatibile cu orice alte atribuții în cadrul unor instituții și organizații de stat, precum și cu desfășurarea de activități în cadrul unor întreprinderi sau societăți private, comerciale sau de altă natură. Pe durata mandatului său, un membru al Parlamentului este scutit de îndatorirea de a executa serviciul militar.

2. Calitatea de membru al Parlamentului este compatibilă doar cu cea de Prim-ministru sau ministru.

3. Activitatea unui membru al Parlamentului, precum și cheltuielile aferente activităților sale parlamentare sunt remunerate de la bugetul de stat. Un membru al Parlamentului nu poate beneficia de nicio altă remunerație, cu excepția remunerației pentru activități de creație.

4. Atribuțiile, drepturile și garanțiile aferente activităților desfășurate de un membru al Parlamentului sunt stabilite prin lege.

Art. 61

1. Un membru al Parlamentului are dreptul de a transmite o solicitare Prim-ministrului, miniștrilor și șefilor altor instituții ale statului formate sau alese de Parlament. Persoanele în cauză vor răspunde verbal sau în scris în cadrul sesiunii parlamentare, potrivit procedurii stabilite de Parlament.

2. În cadrul unei sesiuni parlamentare, un grup alcătuit din cel puțin o cincime din membrii Parlamentului poate interpela Prim-ministrul sau un ministru.

3. În funcție de răspunsul Prim-ministrului sau al ministrului la interpelarea respectivă, Parlamentul poate decide dacă acesta este sau nu satisfăcător și, pe baza voturilor a jumătate din membrii Parlamentului, își poate exprima neîncrederea în Prim-ministru sau în ministrul respectiv.

4. Procedura de vot este stabilită prin lege.

Art. 62

1. Orice membru al Parlamentului beneficiază de inviolabilitate.

2. Membrii Parlamentului nu răspund penal și nu pot fi arestați, iar libertatea lor nu poate fi îngrădită în vreun alt fel, fără acordul Parlamentului.

3. Membrii Parlamentului nu pot fi sancționați pentru voturile sau opiniile exprimate în cadrul Parlamentului. Cu toate acestea, ei răspund, potrivit legii, pentru insultă sau calomnie.

Art. 63

Calitatea de membru al Parlamentului încetează:

1. la expirarea mandatului sau la momentul în care noul Parlament ales în cadrul unor alegeri anticipate se întrunește în prima ședință;
2. ca urmare a decesului;
3. ca urmare a demisiei;
4. în situația în care o instanță judecătorească îl declară incapabil;
5. în situația în care Parlamentul îi revocă mandatul potrivit procedurii de punere sub acuzare;
6. în situația în care alegerile sunt declarate invalide sau în cazul unei încălcări grave a legii electorale;
7. în cazul în care acesta preia sau nu renunță la o funcție incompatibilă cu calitatea de membru al Parlamentului;
8. în cazul în care acesta își pierde cetățenia Republicii Lituania.

Art. 64

1. Parlamentul se întrunește anual în două sesiuni ordinare – primăvara și toamna. Sesiunea de primăvară începe la data de 10 martie și se încheie la data de 30 iunie. Sesiunea de toamnă începe la data de 10 septembrie și se încheie la data de 23 decembrie. Parlamentul poate decide prelungirea unei sesiuni.

2. Sesiunile extraordinare sunt convocate de Președintele Parlamentului în baza propunerii a cel puțin o treime din membrii Parlamentului și, în cazurile prevăzute de Constituție, de Președintele Republicii.

Art. 65

Președintele Republicii convoacă prima ședință a Parlamentului nou-ales în termen de 15 zile de la alegerea Parlamentului. În cazul în care Președintele Republicii nu convoacă Parlamentul, membrii Parlamentului se vor întruni în ziua ulterioară expirării perioadei de 15 zile.

Art. 66

1. Ședințele Parlamentului sunt prezidate de Președintele Parlamentului sau de adjunctul său.

2. Prima ședință a Parlamentului nou-ales este deschisă de cel mai în vârstă membru al Parlamentului.

Art. 67

Parlamentul:

1. examinează și adoptă amendamente la Constituție;
2. adoptă legi;
3. adoptă rezoluții cu privire la organizarea de referendumuri;
4. dispune organizarea de alegeri pentru președinția Republicii Lituania;
5. înființează instituțiile statului prevăzute prin lege și îi numește și demite pe șefii acestora;
6. își dă sau nu acordul cu privire la candidatura Prim-ministrului înaintată de Președintele Republicii;
7. examinează programul Guvernului prezentat de Prim-ministru și decide cu privire la aprobarea acestuia;
8. la propunerea Guvernului, înființează și desființează ministere ale Republicii Lituania;
9. controlează activitatea Guvernului și poate adopta un vot de neîncredere Prim-ministrului sau miniștrilor;
10. numește judecătorii și președinții Curții Constituționale și pe cei ai Curții Supreme;
11. numește și demite Președintele Curții de Conturi și Președintele Consiliului Băncii Naționale a Lituaniei;
12. dispune organizarea de alegeri pentru consiliile municipale;

13. constituie Comisia Electorală Centrală și îi modifică structura;
14. aprobă bugetul de stat și controlează execuția sa;
15. stabilește impozitele de stat și alte plăți obligatorii;
16. ratifică și denunță tratatele internaționale ale Republicii Lituania și examinează alte aspecte legate de politica externă;
17. stabilește împărțirea administrativă a Republicii;
18. stabilește distincțiile de stat ale Republicii Lituania;
19. acordă amnistia;
20. instituie legea marțială, declară starea de urgență, anunță mobilizarea și adoptă decizia de mobilizare a forțelor armate.

Art. 68

1. Dreptul la inițiativă legislativă în cadrul Parlamentului aparține membrilor Parlamentului, Președintelui Republicii și Guvernului.

2. Cetățenii Republicii Lituania au, de asemenea, dreptul la inițiativă legislativă. 50.000 de cetățeni ai Republicii Lituania cu drept de vot pot înainta un proiect de lege spre examinare Parlamentului.

Art. 69

1. Legile sunt adoptate în cadrul Parlamentului potrivit procedurii stabilite prin lege.

2. Legile sunt adoptate cu votul majorității membrilor Parlamentului care participă la ședință.

3. Legile constituționale ale Republicii Lituania sunt adoptate cu votul majorității membrilor Parlamentului și pot fi modificate cu votul a cel puțin trei cincimi din membrii Parlamentului. Parlamentul este cel care stabilește lista de legi constituționale ce pot fi modificate cu votul majorității de trei cincimi din membrii Parlamentului.

4. În cadrul Republicii Lituania se pot adopta legi și prin referendum.

Art. 70

1. Legile adoptate de Parlament intră în vigoare în momentul semnării și promulgării lor de către Președintele Republicii, cu excepția situațiilor în care legile prevăd o dată ulterioară de intrare în vigoare.

2. Alte acte adoptate de Parlament, precum și Statutul de organizare și funcționare a Parlamentului sunt semnate de Președintele Parlamentului. Ele intră în vigoare în ziua ulterioară publicării lor, cu excepția situațiilor în care stabilesc o altă procedură de intrare în vigoare.

Art. 71

1. În termen de zece zile de la primirea unei legi adoptate de Parlament, Președintele Republicii fie semnează și promulgă legea, fie o retrimite motivat în Parlament, pentru reexaminare.

2. În cazul în care legea adoptată de Parlament nu este retrimisă și nu este semnată de Președintele Republicii în termenul prevăzut, aceasta va intra în vigoare după semnarea și promulgarea ei oficială de către Președintele Parlamentului.

3. O lege sau un alt act adoptat prin referendum este semnat(ă) și promulgat(ă) în termen de cinci zile de Președintele Republicii.

4. În cazul în care Președintele Republicii nu semnează și nu promulgă o astfel de lege în termenul prevăzut, aceasta va intra în vigoare după semnarea și promulgarea ei de către Președintele Parlamentului.

Art. 72

1. Parlamentul poate reexamina și adopta legea retrimisă de Președintele Republicii.

2. Legea reexaminată de Parlament se consideră adoptată cu condiția aprobării amendamentelor și completărilor înaintate de Președintele Republicii sau cu condiția revotării ei de cel puțin jumătate din membrii Parlamentului sau de cel puțin trei cincimi din membrii Parlamentului în cazul unei legi constituționale.

3. În caz de reexaminare, Președintele Republicii va semna și promulga legea în termen de trei zile.

Art. 73

1. Plângerile cetățenilor referitoare la abuzul de autoritate a statului și la birocrația autorităților statului și a funcționarilor municipali (cu excepția judecătorilor) vor fi examinate de către Ombudsmenii parlamentari. Aceștia au dreptul de a înainta o propunere unei instanțe judecătorești în vederea demiterii funcționarilor vinovați.

2. Competențele Ombudsmenilor parlamentari sunt stabilite prin lege.

3. Parlamentul poate înființa și alte instituții de control, după cum este necesar. Structura și competențele acestora vor fi stabilite prin lege.

Art. 74

Președintele Republicii, Președintele și judecătorii Curții Constituționale, președintele și judecătorii Curții Supreme, Președintele și judecătorii Curții de Apel, precum și membrii Parlamentului care au încălcat grav Constituția sau care și-au încălcat jurământul, în situația în care se constată săvârșirea de către aceștia a unei infracțiuni, pot fi demisi din funcție cu o majoritate de trei cincimi din voturile membrilor Parlamentului; mandatul de membru al Parlamentului poate fi revocat cu aceeași majoritate. Aceste măsuri sunt luate potrivit procedurii de punere sub acuzare, stabilite de Statutul privind organizarea și funcționarea Parlamentului.

Art. 75

Funcționarii numiți sau aleși de Parlament, cu excepția persoanelor prevăzute la articolul 74 din Constituție, sunt demisi din funcție în situația în care Parlamentul își exprimă neîncrederea în aceștia, în baza votului majorității membrilor Parlamentului.

Art. 76

Structura și procedura activităților Parlamentului sunt stabilite de Statutul privind organizarea și funcționarea Parlamentului. Acest statut are putere de lege.

CAPITOLUL VI

Președintele Republicii

Art. 77

1. Președintele Republicii este șeful statului.
2. Acesta reprezintă statul lituanian și își îndeplinește toate atribuțiile care îi revin potrivit Constituției și legilor.

Art. 78

1. Poate candida la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii orice cetățean lituanian, prin origine, care a locuit în Lituania cel puțin pe parcursul ultimilor trei ani, care are vârsta de cel puțin 40 de ani împliniți înainte de ziua alegerilor și care este apt pentru a fi ales ca membru al Parlamentului,.
2. Președintele Republicii este ales de cetățenii Republicii Lituania pentru un mandat de cinci ani prin sufragiu universal, egal, direct și secret.
3. Aceeași persoană nu poate fi aleasă Președinte al Republicii pentru mai mult de două mandate consecutive.

Art. 79

1. Orice cetățean al Republicii Lituania care îndeplinește condițiile prevăzute la primul alineat al articolului 78 și a strâns semnăturile a cel puțin 20.000 de alegători pentru susținerea sa se poate înscrie în calitate de candidat la funcția de Președinte.
2. Numărul de candidați la funcția de Președintele al Republicii nu este limitat.

Art. 80

Alegerile pentru desemnarea Președintelui Republicii se organizează cu două luni înainte de expirarea mandatului Președintelui în exercițiu, în ultima duminică a lunii.

Art. 81

1. Este considerat ales candidatul la funcția de Președinte al Republicii care, pe parcursul primului tur de scrutin la care participă cel puțin jumătate din alegători, obține voturile a mai mult de jumătate din alegătorii care au participat la alegeri. În cazul în care la alegeri participă mai puțin de jumătate din toți alegătorii, este considerat ales candidatul care obține cel mai mare număr de voturi, însă nu mai puțin de o trimie din voturile tuturor alegătorilor.

2. În cazul în care, pe parcursul primului tur de scrutin, niciun candidat în alegeri nu obține numărul necesar de voturi, după două săptămâni se va organiza un al doilea tur de scrutin la care participă cei doi candidați în alegeri care au obținut cel mai mare număr de voturi raportat unul la celălalt. Este considerat ales candidatul care obține cele mai multe voturi.

3. În cazul în care la primul tur de scrutin participă cel mult doi candidați și niciunul dintre aceștia nu obține numărul necesar de voturi, se va organiza un al doilea tur de scrutin.

Art. 82

1. Președintele nou-ales al Republicii își va prelua funcția în ziua imediat următoare zilei în care expiră mandatul Președintelui Republicii în exercițiu și după ce depune la Vilnius, în prezența reprezentanților națiunii, a membrilor Parlamentului, jurământul față de națiune, de respectare a Constituției și de credință față de Republica Lituania, cu privire la îndeplinirea în mod conștiincios a îndatoririlor ce îi revin în această calitate și la corectitudinea față de toată lumea, în egală măsură.

2. În cazul realegerii ca Președinte al Republicii, persoana în cauză va depune, din nou, jurământul.

3. Actul aferent jurământului va fi semnat de Președintele Republicii și de președintele Curții Constituționale sau, în absența celui din urmă, de un judecător al Curții Constituționale.

Art. 83

1. Președintele Republicii nu poate fi membru al Parlamentului, nu poate deține nicio altă funcție și nu poate primi nicio altă remunerație în afara celei stabilite pentru Președintele Republicii și a celei pentru activități de creație.

2. O persoană aleasă în funcția de Președinte al Republicii trebuie să își suspende activitatea în cadrul partidelor politice și a organizațiilor politice până la începutul unei noi campanii electorale pentru alegerile prezidențiale.

Art. 84

Președintele Republicii:

1. decide asupra aspectelor fundamentale de politică externă și, împreună cu Guvernul, conduce politica externă;
2. semnează tratatele internaționale ale Republicii Lituania și le supune spre ratificare Parlamentului;
3. numește și recheamă, la propunerea Guvernului, reprezentanții diplomați ai Republicii Lituania în alte state și în cadrul unor organizații internaționale; primește scrisorile de acreditare și de rechemare a reprezentanților diplomați ai altor state; conferă cele mai înalte ranguri diplomatice și titluri speciale;
4. numește, cu acordul Parlamentului, Prim-ministrul pe care îl însărcinează cu formarea Guvernului și aprobă componența acestuia;

5. demite Prim-ministrul, cu acordul Parlamentului;
6. acceptă prerogativele Guvernului la alegerea unui nou Parlament și înșarcinează fostul Guvern cu exercitarea în continuare a atribuțiilor până la formarea unui nou Guvern;
7. acceptă demisia Guvernului și, după caz, îl înșarcinează cu exercitarea în continuare a atribuțiilor sau îl înșarcinează pe unul dintre miniștri să exercite atribuțiile Prim-ministrului până la formarea unui nou Guvern; acceptă demisiile miniștrilor și îi poate înșarcina cu exercitarea în continuare a atribuțiilor până la numirea unui nou ministru;
8. în situația demisiei Guvernului sau după predarea de către Guvern a prerogativelor sale, înaintează spre examinare Parlamentului, în termen de 15 zile, candidatura unui nou Prim-ministru;
9. numește și demite miniștrii în baza propunerii Prim-ministrului;
10. numește și demite funcționarii de stat prevăzuți de lege potrivit procedurii stabilite;
11. înaintează Parlamentului candidaturile judecătorilor Curții Supreme și, la numirea acestora, propune Parlamentului, din rândul lor, Președintele Curții Supreme; numește judecătorii Curții de Apel și, din rândul acestora, Președintele Curții de Apel, cu condiția ca Parlamentul să își exprime acordul în legătură cu candidaturile acestora; numește și transferă judecătorii și președinții instanțelor judecătorești locale și regionale; în cazurile prevăzute de lege, propune Parlamentului demiterea judecătorilor; cu acordul Parlamentului numește și demite Procurorul General al Republicii Lituania;
12. înaintează Parlamentului candidaturile celor trei judecători ai Curții Constituționale și, după numirea acestora, propune Parlamentului din rândul lor un candidat pentru funcția de Președinte al Curții Constituționale;
13. înaintează Parlamentului candidaturile pentru funcția de Președinte al Curții de Conturi și de Președinte al Consiliului Băncii Naționale a Lituaniei; poate propune ca Parlamentul să își exprime neîncrederea în aceștia;
14. numește și demite pe Comandantul Forțelor Armate și Șeful Serviciului de Securitate cu acordul Parlamentului;
15. conferă cele mai înalte grade militare;
16. adoptă, în cazul unui atac armat care amenință suveranitatea sau integritatea teritorială a statului, decizii privind apărarea împotriva unei astfel de agresiuni armate, instituirea legii marțiale, precum și mobilizarea și supune aceste decizii spre aprobare Parlamentului în cadrul proximei ședințe;
17. declară starea de urgență potrivit procedurii și în situațiile prevăzute de lege și prezintă această decizie spre aprobare Parlamentului în cadrul proximei ședințe;

18. prezintă Parlamentului rapoarte anuale cu privire la situația și la politica internă și externă a Republicii Lituania;
19. convoacă în sesiune extraordinară Parlamentul în situațiile prevăzute de Constituție;
20. anunță organizarea de alegeri ordinare pentru Parlament și, în cazurile prevăzute la al doilea alineat al articolului 58 din Constituție, anunță organizarea de alegeri anticipate pentru Parlament;
21. acordă cetățenia Republicii Lituania potrivit procedurii stabilite prin lege;
22. conferă distincții de stat;
23. grațiază persoane condamnate;
24. semnează și promulgă legile adoptate de Parlament sau le retrimite în Parlament spre reexaminare potrivit procedurii prevăzute la articolul 71 din Constituție.

Art. 85

Președintele Republicii, în exercitarea atribuțiilor sale, emite decrete cu valoare de lege. Pentru a fi valabile, decretul Președintelui Republicii, prevăzute la punctele 3, 15, 17 și 21 ale articolului 84 din Constituție, trebuie contrasemnate de Prim-ministru sau de un ministru de resort. Responsabilitatea în legătură cu un astfel de decret îi revine Prim-ministrului sau ministrului care l-a contrasemnat.

Art. 86

1. Persoana Președintelui Republicii este inviolabilă: în timpul deținerii funcției, acesta nu poate fi arestat și nu răspunde penal sau administrativ.
2. Președintele Republicii poate fi demis din funcție înainte de expirarea mandatului numai pentru încălcarea gravă a Constituției sau încălcarea jurământului, precum și în situațiile în care se constată săvârșirea unei infracțiuni. Demiterea din funcție a Președintelui Republicii se hotărăște de Parlament, potrivit procedurii de punere sub acuzare.

Art. 87

1. Atunci când, în situațiile prevăzute la cel de-al doilea alineat al articolului 58 din Constituție, Președintele Republicii declanșează organizarea de alegeri anticipate pentru Parlament, Parlamentul nou-ales poate decide, cu o majoritate de trei cincimi din voturile membrilor săi și în termen de 30 de zile de la data primei ședințe, organizarea alegerilor anticipate pentru funcția de Președinte al Republicii.
2. Președintele Republicii care dorește să participe la alegeri va fi înscris imediat pe lista candidaților.
3. Președintele Republicii reales în cadrul unor astfel de alegeri se va considera ales pentru un al doilea mandat, cu condiția să fi trecut mai mult de trei ani din primul său mandat anterior alegerilor respective. În cazul în care au trecut

mai puțin de trei ani din primul său mandat, Președintele Republicii poate fi reales numai pentru perioada rămasă din primul mandat, ceea ce nu se va considera ca fiind al doilea mandat.

4. În cazul în care este anunțată organizarea de alegeri anticipate pe parcursul celui de-al doilea mandat, Președintele în exercițiu al Republicii poate fi reales numai pentru perioada rămasă din cel de-al doilea mandat al său.

Art. 88

Mandatul Președintelui Republicii încetează:

1. la expirarea perioadei pentru care a fost ales;
2. după organizarea alegerilor anticipate pentru funcția de Președinte al Republicii;
3. în cazul demisiei din funcție;
4. în cazul decesului;
5. în situația în care Parlamentul îl demite din funcție potrivit procedurii de punere sub acuzare;
6. în situația în care Parlamentul, ținând seama de concluziile Curții Constituționale, în baza unei majorități de trei cincimi din voturile membrilor Parlamentului, adoptă o rezoluție prin care se precizează că starea de sănătate a Președintelui Republicii nu îi permite acestuia să își exercite funcția.

Art. 89

1. În cazul în care Președintele Republicii decedează, demisionează sau este demis din funcție potrivit procedurii de punere sub acuzare ori în situația în care Parlamentul decide că starea de sănătate a Președintelui Republicii nu îi permite acestuia să își exercite funcția, Președintele Parlamentului va prelua temporar atribuțiile acestuia. În acest caz, Președintele Parlamentului va pierde toate prerogativele de care dispune în cadrul Parlamentului, iar funcția sa va fi preluată temporar, în baza însărcinării în acest sens de către Parlament, de adjunctul său. În situațiile enumerate, Parlamentul va anunța, în termen de zece zile, organizarea de alegeri pentru funcția de Președinte al Republicii, acestea urmând să aibă loc în termen de două luni. În cazul în care Parlamentul nu se poate întruni și nu poate anunța organizarea de alegeri pentru funcția de Președinte al Republicii, alegerile vor fi anunțate de Guvern.

2. Președintele Parlamentului îl va înlocui pe Președintele Republicii atunci când acesta din urmă se află temporar în străinătate sau este bolnav și, din acest motiv, nu își poate exercita temporar funcția deținută.

3. Pe parcursul înlocuirii temporare a Președintelui Republicii, Președintele Parlamentului nu poate iniția organizarea de alegeri anticipate pentru Parlament și nu poate demite sau numi miniștri fără acordul Parlamentului. Pe parcursul perioadei menționate, Parlamentul nu-l poate demite pe președintele Parlamentului.

4. Prerogativele Președintelui Republicii nu pot fi exercitate în nicio altă situație de vreo altă persoană sau instituție.

Art. 90

Președintele Republicii dispune de o reședință. Modalitățile de remunerare a Președintelui Republicii și a reședinței acestuia sunt stabilite prin lege.

CAPITOLUL VII

Guvernul Republicii Lituania

Art. 91

Guvernul Republicii Lituania este alcătuit din Prim-ministru și miniștri.

Art. 92

1. Prim-ministrul este numit și demis de Președintele Republicii, cu acordul Parlamentului.

2. Miniștrii sunt numiți și demși de Președintele Republicii, în baza propunerii Prim-ministrului.

3. În termen de 15 zile de la numirea sa, Prim-ministrul va prezenta Parlamentului Guvernul format de acesta și aprobat de Președintele Republicii, precum și programul acestuia spre a fi aprobat de Parlament.

4. Guvernul predă prerogativele sale Președintelui Republicii după alegerile pentru Parlament sau după alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii.

5. Noul Guvern va fi investit cu prerogativele desfășurării activității după aprobarea de către Parlament a programului acestuia cu votul majorității membrilor Parlamentului care participă la ședință.

Art. 93

La momentul preluării mandatului, Prim-ministrul și miniștrii vor depune, înaintea Parlamentului, jurământul de credință față de Republica Lituania și de respectare a Constituției și a legilor. Textul jurământului este stabilit prin Legea privind organizarea și funcționarea Guvernului.

Art. 94

Guvernul Republicii Lituania:

1. administrează afacerile țării, apără inviolabilitatea teritoriului Republicii Lituania, garantează securitatea și ordinea publică în cadrul statului;
2. pune în aplicare legile și rezoluțiile Parlamentului cu privire la aplicarea legilor, precum și decretelor Președintelui Republicii;

3. coordonează activitățile ministerelor și ale altor instituții ale Guvernului;
4. pregătește proiectul bugetului de stat și îl înaintează Parlamentului; execută bugetul de stat și înaintează Parlamentului un raport asupra execuției bugetului;
5. pregătește proiecte de lege și le înaintează spre dezbateră și adoptare Parlamentului;
6. stabilește relații diplomatice și menține relațiile cu alte state și organizații internaționale;
7. îndeplinește alte atribuții în baza Constituției și a altor legi.

Art. 95

1. Guvernul Republicii Lituania gestionează probleme legate de guvernarea statului în cadrul ședințelor acestuia prin adoptarea de hotărâri cu votul majorității membrilor Guvernului. Președintele Curții de Conturi poate participa la ședințele Guvernului.

2. Hotărârile Guvernului sunt semnate de Prim-ministru și de miniștrii de resort.

Art. 96

1. Guvernul Republicii Lituania răspunde solidar și individual în fața Parlamentului în ceea ce privește activitățile cu caracter general ale Guvernului.

2. Miniștrii, în cadrul activității de gestionare a domeniilor de administrare încredințate, răspund înaintea Parlamentului, înaintea Președintelui Republicii și se subordonează direct Prim-ministrului.

Art. 97

1. Prim-ministrul reprezintă Guvernul Republicii Lituania și conduce activitățile acestuia.

2. În situația în care Prim-ministrul nu este disponibil sau în situația în care acesta se află în incapacitate de a-și îndeplini atribuțiile, Președintele Republicii, la propunerea Prim-ministrului, va desemna pe unul dintre miniștri în vederea înlocuirii Prim-ministrului pe parcursul unei perioade de cel mult 60 de zile; în situația în care nu există o astfel de propunere, Președintele Republicii va desemna el însuși pe unul dintre miniștri în vederea înlocuirii Prim-ministrului.

Art. 98

1. Un ministru conduce un minister, gestionează aspecte ce țin de competența ministerului respectiv, îndeplinind în plus și alte atribuții prevăzute prin lege.

2. Numai un alt membru al Guvernului desemnat de Prim-ministru poate înlocui temporar un ministru.

Art. 99

Prim-ministrul și miniștrii nu pot deține nicio altă funcție atribuită în baza unor alegeri sau în baza unei numiri, nu pot desfășura activități în cadrul niciunei instituții sau întreprinderi private, comerciale sau de altă natură, nu pot primi

nicio altă remunerație în afara celei stabilite pentru îndeplinirea atribuțiilor în cadrul Guvernului și a plății pentru activități de creație.

Art. 100

Prim-ministrul și miniștrii nu răspund penal, nu pot fi arestați, iar libertatea acestora nu poate fi îngădită în niciun fel fără acordul prealabil al Parlamentului sau al Președintelui Republicii, când Parlamentul nu se află în sesiune.

Art. 101

1. La solicitarea Parlamentului, Guvernul sau miniștrii sunt obligați să răspundă în fața Parlamentului în legătură cu activitatea lor.

2. În cazul în care sunt schimbați din funcție mai mult de jumătate din miniștri, Guvernul va fi reînvestit de către Parlament. În caz contrar, Guvernul trebuie să demisioneze.

3. De asemenea, Guvernul va demisiona:

1. în cazul în care Parlamentul nu aprobă, de două ori consecutiv, programul Guvernului nou format;
2. în cazul în care Parlamentul, cu votul majorității membrilor săi, își exprimă, prin vot secret, neîncrederea în Guvern sau Prim-ministru;
3. în situația în care Prim-ministrul demisionează sau decedează;
4. după alegerile pentru Parlament, când se formează un nou Guvern.

4. Un ministru va demisiona în cazul în care mai mult de jumătate din membrii Parlamentului își exprimă, prin vot secret, neîncrederea în acesta.

5. Președintele Republicii este cel care acceptă demisia Guvernului sau a unui ministru.

CAPITOLUL VIII **Curtea Constituțională**

Art. 102

1. Curtea Constituțională se pronunță cu privire la constituționalitatea legilor și a altor acte ale Parlamentului, precum și cu privire la constituționalitatea sau legalitatea actelor emise de Președintele Republicii și de Guvern.

2. Statutul Curții Constituționale și procedura de exercitare a competențelor sale sunt stabilite prin Legea constituțională privind Curtea Constituțională a Republicii Lituania.

Art. 103

1. Curtea Constituțională este compusă din nouă judecători, fiecare dintre aceștia fiind numit pentru un singur mandat de nouă ani. O dată la trei ani, sunt

reînnoiți o treime dintre membrii Curții Constituționale. Parlamentul numește judecătorii din rândul candidaților propuși câte trei de Președintele Republicii, de Președintele Parlamentului și de Președintele Curții Supreme.

2. Parlamentul numește Președintele Curții Constituționale din rândul judecătorilor săi în baza propunerii Președintelui Republicii.

3. Pot fi numiți judecători ai Curții Constituționale cetățenii Republicii Lituania care se bucură de o reputație impecabilă, care au studii superioare de drept și o experiență profesională de cel puțin zece ani în domeniul juridic sau într-un alt domeniu al științei și educației în calitate de juriști.

Art. 104

1. Pe durata mandatului acestora, judecătorii Curții Constituționale sunt independenți față de orice altă instituție de stat, persoană sau organizație și se supun numai Constituției Republicii Lituania.

2. Înainte de preluarea mandatului, judecătorii Curții Constituționale depun, înaintea Parlamentului, jurământul de credință față de Republica Lituania și față de Constituție.

3. Incompatibilitățile privind activitățile politice și în domeniul muncii stabilite pentru judecătorii instanțelor judecătorești se aplică și judecătorilor Curții Constituționale.

4. Judecătorii Curții Constituționale au aceleași drepturi privind inviolabilitatea persoanei ca și membrii Parlamentului.

Art. 105

1. Curtea Constituțională adoptă decizii cu privire la constituționalitatea legilor Republicii Lituania și a altor acte adoptate de Parlament.

2. Curtea Constituțională se pronunță, de asemenea, cu privire la constituționalitatea și legalitatea următoarelor acte normative:

1. actele Președintelui Republicii;
2. actele Guvernului Republicii.

3. Curtea Constituțională se pronunță cu privire la:

1. existența unor încălcări ale legilor electorale pe parcursul desfășurării alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii sau a alegerilor pentru Parlament;
2. măsura în care starea de sănătate a Președintelui Republicii îi permite continuarea exercitării funcției deținute;
3. constituționalitatea tratatelor internaționale ale Republicii Lituania;
4. constituționalitatea acțiunilor concrete ale membrilor Parlamentului și ale funcționarilor de stat puși sub acuzare.

Art. 106

1. Guvernul, cel puțin o cincime din membrii Parlamentului și instanțele judecătorești au dreptul de a înainta o cerere Curții Constituționale în

legătură cu stabilirea constituționalității actelor specificate la primul alineat al articolului 105.

2. Cel puțin o cincime din membrii Parlamentului și instanțele judecătorești au dreptul de a înainta o cerere Curții Constituționale în legătură cu stabilirea constituționalității și legalității actelor Președintelui Republicii.

3. Cel puțin o cincime din membrii Parlamentului, instanțele judecătorești și Președintele Republicii au dreptul de a înainta o cerere Curții Constituționale în legătură cu stabilirea constituționalității și legalității actelor Guvernului.

4. Solicitarea Președintelui Republicii adresată Curții Constituționale sau rezoluția Parlamentului prin care se solicită examinarea constituționalității unui act suspendă aplicarea actului respectiv.

5. Parlamentul și Președintele Republicii pot solicita Curții Constituționale, fiecare în parte, să se pronunțe asupra alegerilor pentru Parlament și asupra constituționalității tratatelor internaționale.

6. Curtea Constituțională are dreptul de a refuza sesizările primite în cazul în care acestea au la bază motive de oportunitate sau de altă natură decât cea de legalitate.

Art. 107

1. O lege (sau o parte a acesteia) a Republicii Lituania sau un alt act (sau o parte a acestuia) adoptat de Parlament, un act al Președintelui Republicii sau un act (sau o parte a acestuia) al Guvernului, declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională încetează a mai produce efecte de la data publicării deciziei Curții Constituționale prin care se stabilește neconstituționalitatea actului respectiv (sau a unei părți a acestuia).

2. Deciziile Curții Constituționale cu privire la aspecte care sunt de competența sa sunt definitive și nu pot face obiectul unui apel.

3. În baza concluziilor Curții Constituționale, Parlamentul este cel care decide în mod definitiv cu privire la cauzele prevăzute la al treilea alineat al articolului 105 din Constituție.

Art. 108

Mandatul unui judecător al Curții Constituționale încetează:

1. la sfârșitul perioadei pentru care a fost ales;
2. ca urmare a decesului;
3. ca urmare a demisiei;
4. în situația în care acesta nu își poate exercita funcția din cauza stării de sănătate;
5. în situația în care Parlamentul îl demite din funcție potrivit procedurii de punere sub acuzare.

CAPITOLUL IX

Instanțele judecătorești

LT

Art. 109

1. În Republica Lituania, justiția se desfășoară numai de către instanțele judecătorești.

2. Pe parcursul desfășurării justiției, judecătorul și instanțele judecătorești sunt independente.

3. În cadrul activității de soluționare a cauzelor, judecătorii se supun doar legii.

4. Instanțele judecătorești pronunță hotărâri în numele Republicii Lituania.

Art. 110

1. Judecătorii nu pot aplica legi care contravin Constituției.

2. În situațiile în care există motive pentru a considera că legea sau un alt act juridic care ar trebui aplicat într-o anumită cauză contravine Constituției, judecătorul suspendă soluționarea cauzei respective și înaintează o cerere Curții Constituționale solicitând ca aceasta să se pronunțe cu privire la constituționalitatea legii sau a actului juridic respectiv.

Art. 111

1. Instanțele judecătorești ale Republicii Lituania sunt Curtea Supremă a Lituaniei, Curtea de Apel a Lituaniei, instanțele judecătorești regionale și cele locale.

2. În vederea soluționării cauzelor administrative, din domeniul dreptului muncii, al dreptului familiei, precum și cauzelor din alte domenii se pot înființa instanțe judecătorești specializate, în condițiile legii.

3. Instanțele judecătorești extraordinare nu pot fi înființate în Republica Lituania pe timp de pace.

4. Componența și atribuțiile instanțelor judecătorești sunt stabilite în baza Legii privind instanțele judecătorești din Republica Lituania.

Art. 112

1. În Lituania, numai cetățenii Republicii Lituania pot fi judecători.

2. Judecătorii Curții Supreme, precum și Președintele acesteia, ales din rândul lor, sunt numiți și demisi din funcție de Parlament, în baza propunerii Președintelui Republicii.

3. Judecătorii Curții de Apel, precum și Președintele acesteia, ales din rândul lor, sunt numiți de Președintele Republicii, cu aprobarea Parlamentului.

4. Judecătorii și președinții instanțelor judecătorești locale, regionale și specializate sunt numiți și transferați de Președintele Republicii.

5. O instituție specială a judecătorilor prevăzută prin lege îl va sprijini pe Președintele Republicii cu privire la numirea, promovarea, transferul judecătorilor sau demiterea acestora din funcție.

6. Orice persoană numită în funcția de judecător trebuie să depună, potrivit procedurii prevăzute prin lege, jurământul de credință față de Republica Lituania potrivit căruia va îndeplini justiția în numele legii și se va supune numai legii.

Art. 113

1. Un judecător nu poate deține nicio altă funcție atribuită în baza unor alegeri sau în baza unei numiri, nu poate desfășura activități în cadrul niciunei instituții sau întreprinderi private, comerciale sau de altă natură. De asemenea, acesta nu poate primi nicio remunerație în afara remunerației stabilite pentru activitatea de judecător și a plății aferente activităților de învățământ sau de creație.

2. Un judecător nu poate participa la activitățile desfășurate de partidele politice sau alte organizații politice.

Art. 114

1. Orice intervenție în activitatea unui judecător sau a unei instanțe judecătorești venită din partea unei instituții a statului ori administrative sau din partea membrilor Parlamentului și a altor funcționari, a partidelor politice, a organizațiilor politice sau a cetățenilor este interzisă și atrage răspunderea prevăzută de lege.

2. Judecătorii nu răspund penal, nu pot fi arestați, iar libertatea acestora nu poate fi îngrădită fără acordul Parlamentului sau a Președintelui Republicii Lituania în perioada cât Parlamentul nu se află în sesiune.

Art. 115

Judecătorii din cadrul instanțelor judecătorești ale Republicii Lituania sunt eliberați din funcție potrivit procedurii stabilite prin lege, în următoarele situații:

1. ca urmare a demisiei;
2. la expirarea mandatului sau la atingerea vârstei de pensionare stabilite prin lege;
3. din motive de sănătate;
4. alegerea lor în alte funcții sau transferul, cu acordul lor, la un alt loc de muncă;
5. în situația în care, prin comportamentul lor, aceștia discreditează funcția de judecător;
6. la pronunțarea unor hotărâri judecătorești prin care sunt condamnați.

Art. 116

Ca urmare a unei încălcări grave a Constituției, a încălcării jurământului depus sau în situația în care se constată săvârșirea unei infracțiuni, Președintele și judecătorii Curții Supreme, precum și Președintele și judecătorii Curții de Apel pot fi demiși de către Parlament, potrivit procedurii de punere sub acuzare.

Art. 117

1. În toate instanțele judecătorești, ședințele de judecată sunt publice. O ședință a instanței judecătorești poate avea caracter nepublic atunci când se are în vedere protecția vieții private sau a vieții de familie a persoanei, ori în situațiile în care examinarea publică a unei cauze ar putea duce la dezvăluirea unui secret de stat, profesional sau comercial.

2. În Republica Lituania, procedurile judiciare se desfășoară în limba oficială a statului.

3. Persoanelor care nu cunosc suficient de bine limba lituaniană li se garantează dreptul de a participa la anchetă și la actele procedurale ale instanței judecătorești prin intermediul unui translator.

Art. 118

1. Procurorul organizează și conduce cercetarea în faza de urmărire penală și susține acuzațiile în cauzele penale în numele statului.

2. În situațiile stabilite prin lege, procurorul apără drepturile și interesele legitime ale persoanei, ale societății și ale statului.

3. În exercitarea atribuțiilor sale, procurorul este independent și se supune doar legii.

4. Parchetul Republicii Lituania este reprezentat de Parchetul General și de parchetele teritoriale.

5. Procurorul General este numit și demis de Președintele Republicii, cu aprobarea Parlamentului.

6. Procedura de numire și demitere a procurorilor, precum și statutul acestora sunt prevăzute prin lege.

CAPITOLUL X

Autonomia locală și administrația publică locală

Art. 119

1. Dreptul la autonomie este garantat unităților administrativ-teritoriale ale statului, stabilite prin lege. Autonomia este implementată prin intermediul consiliilor locale.

2. Membrii consiliilor locale sunt aleși pentru un mandat de patru ani, potrivit legii, din rândul cetățenilor Republicii Lituania și al altor rezidenți permanenți ai unității administrative respective, de către cetățenii Republicii Lituania și alți rezidenți permanenți ai unității administrative respective, prin sufragiu universal, egal, direct și secret.

3. Procedura privind organizarea și atribuțiile instituțiilor care beneficiază de autonomie sunt prevăzute prin lege.

4. În vederea aplicării directe a legislației Republicii Lituania, a deciziilor Guvernului și ale consiliului locale, consiliul local înființează organisme executive care răspund în fața lui.

Art. 120

1. Statul susține localitățile.
2. Localitățile acționează în mod liber și independent în limita lor de competență definită de Constituție și legi.

Art. 121

1. Localitățile elaborează și aprobă propriul buget.
2. Consiliile locale au dreptul de a impune taxe locale, în limitele și potrivit procedurii prevăzute prin lege; consiliile locale pot prevedea scutiri de taxe și impozite în cadrul propriului buget.

Art. 122

Consiliile locale au dreptul de a se adresa instanțelor judecătorești cu privire la încălcarea drepturilor acestora.

Art. 123

1. Administrația la nivelul unităților administrative superioare este organizată de Guvern potrivit procedurii stabilite prin lege.
2. Respectarea Constituției și a legilor, precum și executarea deciziilor Guvernului de către localități sunt supravegheate de reprezentanții Guvernului numiți în teritoriu.
3. Atribuțiile reprezentantului Guvernului și procedura de exercitare a acestora sunt stabilite prin lege.
4. În cazurile și potrivit procedurii stabilite prin lege, Parlamentul poate introduce temporar măsura autoguvernării directe pe teritoriul unei localități.

Art. 124

Actele sau acțiunile consiliilor locale, precum și ale autorităților executive și ale funcționarilor acestora prin care sunt încălcate drepturile cetățenilor și ale organizațiilor acestora pot fi atacate în instanță.

CAPITOLUL XI

Finanțele și bugetul de stat

Art. 125

1. În Republica Lituania, Banca Națională a Lituaniei este banca centrală care aparține statului lituanian în baza dreptului de proprietate.

2. Procedura de organizare și activitățile Băncii Naționale a Lituaniei, atribuțiile sale și statutul juridic al Președintelui Băncii, precum și motivele de demitere a acestuia sunt stabilite prin lege.

Art. 126

1. Banca Națională a Lituaniei este condusă de Consiliul Băncii, compus din Președinte, vicepreședinți și membrii Consiliului.

2. Președintele Consiliului Băncii este numit pentru un mandat de cinci ani de Parlament, în baza propunerii Președintelui Republicii.

Art. 127

1. Sistemul bugetar al Republicii Lituania este compus din bugetul de stat al Republicii Lituania și din bugetele municipale.

2. Veniturile din cadrul bugetului de stat sunt obținute din impozite, vărsăminte obligatorii, taxe, venituri aferente proprietăților de stat și alte categorii de venituri.

3. Impozitele, alte vărsăminte la bugete și taxele sunt stabilite prin lege.

Art. 128

1. Deciziile cu privire la împrumutul de stat și alte obligații fundamentale ale statului cu privire la proprietatea sa sunt adoptate de Parlament, la propunerea Guvernului.

2. Procedura privind posesia, folosința și înstrăinarea proprietății de stat este prevăzută de lege.

Art. 129

Exercițiul bugetar începe la 1 ianuarie și se încheie la 31 decembrie.

Art. 130

Guvernul elaborează proiectul bugetului de stat, pe care îl supune spre adoptare Parlamentului cel târziu cu 75 de zile înainte de încheierea exercițiului bugetar.

Art. 131

1. Proiectul bugetului de stat este dezbătut de Parlament și aprobat în condițiile legii, anterior începutului noului exercițiu bugetar.

2. Pe parcursul dezbaterii proiectului de buget, Parlamentul poate prevedea cheltuieli mai mari, cu condiția ca acesta să specifice sursele de finanțare aferente cheltuielilor respective. Cheltuielile stabilite trebuie însoțite de modificarea legilor subsecvente.

Art. 132

1. În cazul în care bugetul de stat nu este aprobat în timp util, la începutul exercițiului bugetar, cheltuielile bugetare aferente fiecărei luni nu pot depăși unei doisprezecimi din cheltuielile aferente bugetului de stat din exercițiul bugetar precedent.

2. Parlamentul poate modifica bugetul pe parcursul exercițiului bugetar. Acesta va fi modificat potrivit aceleiași proceduri în baza căreia este întocmit, aprobat și adoptat. Dacă este necesar, Parlamentul poate aproba un buget suplimentar.

CAPITOLUL XII

Curtea de Conturi

Art. 133

1. Structura și atribuțiile Curții de Conturi sunt stabilite prin lege.
2. Curtea de Conturi este condusă de un Președinte numit pentru un mandat de cinci ani de către Parlament, în baza propunerii Președintelui Republicii.
3. La momentul preluării funcției, Președintele depune jurământul de credință. Jurământul este stabilit prin lege.

Art. 134

1. Curtea de Conturi verifică legalitatea utilizării și a folosirii proprietății de stat, precum și execuția bugetului de stat.
2. Curtea de Conturi înaintează Parlamentului concluziile asupra raportului privind execuția anuală a bugetului.

CAPITOLUL XIII

Politica externă și apărarea națională

Art. 135

1. În aplicarea politicii sale externe, Republica Lituania respectă principiile și normele recunoscute universal ale dreptului internațional, încearcă să asigure securitatea și independența națională, bunăstarea cetățenilor drepturile și libertățile fundamentale ale acestora și contribuie la instituirea ordinii internaționale în baza legii și a justiției.
2. În Republica Lituania, propaganda de război este interzisă.

Art. 136

Republica Lituania participă în cadrul organizațiilor internaționale, cu condiția ca aceasta să nu contravină intereselor și independenței statului.

Art. 137

Pe teritoriul Republicii Lituania nu vor exista arme de distrugere în masă și baze militare străine.

Art. 138

1. Parlamentul ratifică sau denunță următoarele tratate internaționale ale Republicii Lituania:

1. cu privire la modificarea frontierelor de stat ale Republicii Lituania;
 2. cu privire la cooperarea politică cu alte state, tratate de asistență reciprocă, precum și tratate defensive privind apărarea statului;
 3. cu privire la renunțarea la utilizarea forței sau la amenințarea cu forța, precum și tratate de pace;
 4. cu privire la prezența și statutul forțelor armate ale Republicii Lituania pe teritoriul altor state;
 5. cu privire la participarea Republicii Lituania în cadrul organizațiilor internaționale universale și al organizațiilor internaționale regionale;
 6. tratate economice pe termen lung sau multilaterale.
2. Legislația, precum și tratatele internaționale pot prevedea, de asemenea, alte situații în care Parlamentul ratifică tratatele internaționale ale Republicii Lituania.
3. Tratatelor internaționale ale Republicii Lituania, ratificate de Parlament, reprezintă o parte integrantă din sistemul juridic al Republicii Lituania.

Art. 139

1. Apărarea statului lituanian împotriva unui atac armat străin reprezintă dreptul și îndatorirea fiecărui cetățean al Republicii Lituania.
2. Cetățenii Republicii Lituania au obligația de a efectua serviciul militar sau serviciul militar alternativ potrivit procedurii stabilite prin lege.
3. Organizarea apărării naționale este stabilită prin lege.

Art. 140

1. Principalele probleme în materie de apărare națională sunt examinate și coordonate de Consiliul de Apărare a Statului, compus din Președintele Republicii, Prim-ministru, Președintele Parlamentului, Ministrul Apărării Naționale și Comandantul Forțelor Armate. Consiliul de Apărare al Statului este condus de Președintele Republicii. Procedura privind formarea acestuia, activitățile și competențele sale sunt stabilite prin lege.
2. Președintele Republicii este Comandantul Suprem al Forțelor Armate ale statului.
3. Guvernul, Ministrul Apărării Naționale și Comandantul Forțelor Armate răspund în fața Parlamentului în legătură cu administrarea și comanda forțelor armate ale statului. Ministrul Apărării Naționale nu poate deține calitatea de militar activ în serviciu, ci numai pe cea de militar trecut în rezervă.

Art. 141

Persoanele care efectuează serviciul militar sau serviciul alternativ, precum și ofițerii din sistemul de apărare națională, poliție și serviciul afacerilor interne, subofițerii, persoanele reînrolate și alți funcționari salariați ai serviciilor paramilitare și de securitate care nu au fost trecuți în rezervă nu pot fi membri ai

Parlamentului sau membri ai consiliilor municipale. Aceștia nu pot deține funcții obținute în urma unor alegeri sau prin numire în serviciul civil al statului și nu pot participa la activități ale partidelor și organizațiilor politice.

Art. 142

1. Parlamentul instituie legea marțială, anunță mobilizarea sau demobilizarea armatei și adoptă o decizie de utilizare a forțelor armate în situațiile în care acest lucru este necesar pentru apărarea țării sau în vederea îndeplinirii obligațiilor internaționale ale statului lituanian.

2. În cazul unui atac armat care amenință suveranitatea statului sau integritatea teritorială a acestuia, Președintele Republicii adoptă imediat o decizie cu privire la apărarea împotriva agresiunii armate, instituie legea marțială la nivelul întregului stat sau al unei părți a acestuia, anunță mobilizarea și înaintează aceste decizii spre aprobare în proxima ședință a Parlamentului, iar, în perioada dintre sesiunile parlamentare, acesta convoacă imediat o sesiune extraordinară a Parlamentului. Parlamentul aprobă sau respinge decizia Președintelui Republicii.

Art. 143

În cazul în care urmează a se organiza alegeri în timpul desfășurării unor acțiuni de război, fie Parlamentul, fie Președintele Republicii va adopta o decizie în vederea prelungirii mandatului Parlamentului, al Președintelui Republicii sau al consiliilor municipale. În această situație, alegerile vor fi organizate în cel mult trei luni de la încheierea războiului.

Art. 144

1. În situația în care intervine o amenințare la adresa sistemului constituțional sau la adresa păcii sociale a statului, Parlamentul poate declara starea de urgență la nivelul întregului teritoriu al statului sau numai la nivelul unei părți a acestuia. Perioada aferentă stării de urgență nu va depăși șase luni.

2. În situații de urgență, Președintele Republicii are dreptul, între sesiunile Parlamentului, să adopte o astfel de decizie și să convoace, în același timp, o sesiune extraordinară a Parlamentului în vederea examinării problemei. Parlamentul aprobă sau respinge decizia Președintelui Republicii.

3. Starea de urgență este reglementată prin lege.

Art. 145

După impunerea legii marțiale sau declararea stării de urgență, drepturile și libertățile prevăzute la articolele 22, 24, 25, 32, 35 și 36 din Constituție pot fi restrânse temporar.

Art. 146

1. Statul protejează și asistă militarii a căror sănătate a avut de suferit pe parcursul serviciului militar, precum și familiile militarilor care și-au pierdut viața sau au decedat pe parcursul efectuării serviciului militar.

2. Statul asistă, de asemenea, cetățenii a căror sănătate a avut de suferit ca urmare a apărării statului, precum și familiile cetățenilor care și-au pierdut viața sau au decedat pentru apărarea statului.

CAPITOLUL XIV

Modificarea Constituției

LT

Art. 147

1. Un grup de cel puțin o pătrime din membrii Parlamentului sau cel puțin 300.000 de alegători pot înainta Parlamentului o propunere de modificare sau completare a Constituției Republicii Lituania.

2. Constituția nu poate fi revizuită pe durata stării de urgență sau a instituirii legii marțiale.

Art. 148

1. Prevederea de la articolul 1 al Constituției „Statul lituanian este o republică democrată independentă” poate fi modificată numai prin referendum în situația în care votează cel puțin trei sferturi din cetățenii Lituaniei cu drept de vot în favoarea acestei modificări.

2. Prevederile primului capitol „Statul lituanian” și ale capitolului XIV „Modificarea Constituției” pot fi modificate numai prin referendum.

3. Amendamentele la Constituție în legătură cu alte capitole ale acesteia vor fi examinate și votate de două ori în cadrul Parlamentului. Între cele două voturi, trebuie să existe o pauză de cel puțin trei luni. Un proiect de lege de modificare a Constituției se va considera adoptat de către Parlament în situația în care, pe parcursul fiecăruia dintre voturi, cel puțin două treimi din membrii Parlamentului votează în favoarea acestuia.

4. Un amendament la Constituție care nu a fost adoptat poate fi înaintat Parlamentului spre readoptare nu mai devreme de un an.

Art. 149

1. Președintele Republicii semnează legea adoptată cu privire la modificarea Constituției și o promulgă în termen de cinci zile.

2. În cazul în care Președintele Republicii nu semnează și nu promulgă o astfel de lege în termenul prevăzut, legea respectivă va intra în vigoare la momentul semnării și promulgării acesteia de către Președintele Parlamentului.

3. Legea cu privire la modificarea Constituției intră în vigoare nu mai devreme de o lună de la adoptarea sa.

DISPOZIȚII FINALE

Art. 150

Fac parte integrantă din Constituția Republicii Lituania:

- Legea constituțională cu privire la „Statul lituanian” din 11 februarie 1991;
- Actul constituțional cu privire la „Nealinierea Republicii Lituania la uniunile estice post-sovietice” din 8 iunie 1992;
- Legea cu privire la „Procedura de intrare în vigoare a Constituției Republicii Lituania” din 25 octombrie 1992;
- Actul constituțional cu privire la „Aderarea Republicii Lituania la Uniunea Europeană” din 13 iulie 2004.

Art. 151

Prezenta Constituție a Republicii Lituania va intra în vigoare în ziua următoare publicării oficiale a rezultatelor referendumului, cu condiția ca mai mult de jumătate din cetățenii cu drept de vot ai Republicii Lituania să își fi exprimat acordul cu privire la Constituție în cadrul referendumului.

Art. 152

Procedura de intrare în vigoare a prezentei Constituții și prevederile separate aferente acesteia vor fi reglementate în cadrul Legii cu privire la „Procedura de intrare în vigoare a Constituției Republicii Lituania” care, împreună cu prezenta Constituție a Republicii Lituania, se adoptă prin referendum.

Art. 153

După adoptarea prin referendum a prezentei Constituții a Republicii Lituania, Parlamentul Republicii Lituania poate modifica, până la data de 25 octombrie 1993, în baza unei majorități de trei cincimi din voturile membrilor Parlamentului, dispozițiile Constituției Republicii Lituania prevăzute la articolele 47, 55, 56, punctul 2 al celui de-al doilea alineat al articolului 58, articolele 65, 68, 69, punctele 11 și 12 ale articolului 84, primul alineat al articolului 87, articolele 96, 103, 118 și al patrulea alineat al articolului 119.

Art. 154

Constituția Republicii Lituania și Legea cu privire la „Procedura de intrare în vigoare a Constituției Republicii Lituania” adoptate prin referendum vor fi semnate și promulgate în termen de 15 zile de către Președintele Consiliului Suprem al Republicii Lituania.

PREȘEDINTELE CONSILIULUI SUPREM AL REPUBLICII LITUANIA
VYTAUTAS LANDSBERGIS

Vilnius

6 noiembrie 1992

PARTE INTEGRANTĂ DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII LITUANIA

I. Legea constituțională a Republicii Lituania cu privire la statul lituanian

Consiliului Suprem al Republicii Lituania,
ținând seama de faptul că, pe parcursul consultării generale (al plebiscitului) care a avut loc la data de 9 februarie 1991, mai mult de trei pătrimi din populația Lituaniei cu drept de vot au votat, prin vot secret, în favoarea prevederii „Statul lituanian este republică democrată independentă”,

subliniind că, prin această exprimare a puterilor suverane și a dorinței acesteia, națiunea lituaniană a confirmat, încă o dată, poziția sa neschimbată în ceea ce privește independența statului lituanian;

interpretând rezultatele plebiscitului ca determinare comună în sensul consolidării și apărării independenței Lituaniei și al creării unei republici democratice și îndeplinind dorința națiunii lituaniene,
adoptă și promulgă în mod solemn prezenta lege.

Art. 1

Afirmația „Statul lituanian este o republică democrată independentă” este o normă constituțională a Republicii Lituania și un principiu fundamental al statului.

Art. 2

Norma constituțională și principiul fundamental al statului formulate în cadrul primului articol al prezentei legi pot fi modificate numai în baza unei consultări generale (a unui plebiscit) a națiunii lituaniene, cu votul afirmativ a cel puțin trei pătrimi din cetățenii Lituaniei cu drept de vot, în favoare.

PREȘEDINTELE CONSILIULUI SUPREM AL REPUBLICII LITUANIA
VYTAUTAS LANDSBERGIS

Vilnius, 11 februarie 1991

Nr. I-1051

II. Actul constituțional al Republicii Lituania cu privire la realinierea Republicii Lituania la uniunile estice postsovietice

Consiliul Suprem al Republicii Lituania,
făcând trimitere la Actele cu privire la restabilirea independenței Statului lituanian din 16 februarie 1918 și 11 martie 1990 și bazându-se pe dorința întregii națiuni, exprimată la data de 9 februarie 1991, și
ținând seama de încercările de păstrare, în orice formă, a Republicilor Socialiste ale fostei Uniuni Sovietice împreună cu toate teritoriile cucerite ale acesteia

și de intențiile de atragere a Lituaniei în „spațiile” de apărare, economice, financiare și de altă natură ale blocului estic post-sovietic,

decide:

1. să dezvolte relații avantajoase în mod reciproc cu fiecare stat care a făcut parte din URSS, însă să nu se alătore niciodată, sub nicio formă, niciunei noi uniuni sau comunități politice, militare, economice sau de altă natură a unor state formate în baza fostei URSS;
2. că încercările de a atrage statul lituanian în cadrul unor uniuni sau comunități de state conform celor specificate la primul articol al prezentului Act constituțional vor fi considerate ostile independenței Lituaniei și răspunderea în acest sens va fi stabilită prin lege;
3. că nu este permisă stabilirea niciunor baze militare sau prezența niciunor unități ale armatei ruse, ale Comunității Statelor Independente sau ale statelor componente ale acesteia pe teritoriul Republicii Lituania.

III. Legea Republicii Lituania cu privire la procedura de intrare în vigoare a Constituției Republicii Lituania

Art. 1

La intrarea în vigoare a Constituției Republicii Lituania, Legea Fundamentală Provizorie a Republicii Lituania devine nulă și neavenită.

Art. 2

Legile, alte acte normative sau părți ale acestora, în vigoare pe teritoriul Republicii Lituania înainte de adoptarea Constituției Republicii Lituania, vor produce efecte în măsura în care acestea nu contravin prevederilor Constituției și ale prezentei legi și vor continua să fie în vigoare până la momentul la care sunt declarate nule și neavenite sau vor fi aliniate la prevederile Constituției.

Art. 3

Prevederile legale ale Republicii Lituania care reglementează statutul instituțiilor supreme care reprezintă puterea statului și guvernarea Republicii Lituania, al deputaților și al consiliilor municipale rămân în vigoare până la momentul la care Parlamentul ales decide în alt fel.

Art. 4

1. Competențele Consiliului Suprem al Republicii Lituania și ale membrilor săi vor înceta la momentul în care Parlamentul ales al Republicii Lituania se întrunește în prima ședință.

2. Membrii Parlamentului Republicii Lituania se întrunesc în ședință în cea de-a treia zi lucrătoare de după anunțul oficial al Comisiei Electorale Centrale, după ambele tururi de scrutin, cu privire la alegerea a cel puțin trei cincimi din membrii Parlamentului.

Art. 5

1. Se stabilește următorul text al jurământului membrilor Parlamentului Republicii Lituania:

„Eu (numele complet),
jur credință Republicii Lituania;

jur că voi respecta și aplica Constituția și legile acesteia și voi apăra integritatea teritoriilor sale;

jur că voi depune toate eforturile în vederea consolidării independenței Lituaniei și că voi servi cu conștiinciozitate patria, democrația și bunăstarea popoului lituanian.

Așa să-mi ajute Dumnezeu.”

2. Jurământul poate fi depus și cu omiterea ultimei propoziții.

Art. 6

1. Pe parcursul absenței Președintelui Republicii, situația juridică va fi echivalentă cu situația prevăzută la articolul 89 al Constituției Republicii Lituania.

2. După cum este necesar, Parlamentul poate prelungi, cu votul majorității a mai mult de jumătate din membrii Parlamentului, termenele prevăzute la articolul 89, însă pentru o perioadă care nu va depăși patru luni.

Art. 7

1. Judecătorii Curții Constituționale a Republicii Lituania și, din rândul acestora, Președintele Curții Constituționale, vor fi numiți în cel mult o lună de la alegerea Președintelui Republicii.

2. Atunci când sunt numiți pentru prima dată judecătorii Curții Constituționale, trei dintre aceștia vor fi numiți pentru un mandat de trei ani, trei pentru un mandat de șase ani și trei pentru un mandat de nouă ani.

3. Președintele Republicii, Președintele Parlamentului și Președintele Curții Supreme, în cadrul activității de propunere a judecătorilor Curții Constituționale, vor specifica numele celor care urmează a fi numiți pentru un mandat de trei, șase și, respectiv, nouă ani.

4. Judecătorii Curții Constituționale care urmează a fi numiți pentru mandate de trei sau șase ani pot deține aceeași funcție pentru încă un mandat după un interval de cel puțin trei ani.

Art. 8

Prevederile celui de-al treilea alineat al articolului 20 din Constituția Republicii Lituania se aplică după alinierea la prezenta Constituție a legislației Republicii Lituania cu privire la procedura penală.

PREȘEDINTELE CONSILIULUI SUPREM AL REPUBLICII LITUANIA
VYTAUTAS LANDSBERGIS

Vilnius

6 noiembrie 1992

IV. Actul constituțional al Republicii Lituania cu privire la aderarea Republicii Lituania la Uniunea Europeană

Parlamentul Republicii Lituania

îndeplinind dorința cetățenilor Republicii Lituania exprimată în cadrul referendumului cu privire la aderarea Republicii Lituania la Uniunea Europeană din data de 10-11 mai 2003;

exprimându-și convingerea că Uniunea Europeană respectă drepturile și libertățile fundamentale ale omului și că aderarea Lituaniei la Uniunea Europeană va contribui la garantarea mai eficientă a drepturilor și libertăților omului;

reținând că Uniunea Europeană respectă identitatea națională și tradițiile constituționale ale statelor membre ale acesteia;

încercând să asigure participarea deplină a Republicii Lituania la integrarea europeană, precum și securitatea Republicii Lituania și bunăstarea cetățenilor săi,

ratificând, la data de 16 septembrie 2003, Tratatul dintre Regatul Belgiei, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Marele Ducat al Luxemburgului, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria, Republica Portugheză, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) și Republica Cehă, Republica Estonia, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Republica Ungaria, Republica Malta, Republica Polonia, Republica Slovenia, Republica Slovacă privind aderarea Republicii Cehe, a Republicii Estonia, a Republicii Cipru, a Republicii Letonia, a Republicii Lituania, a Republicii Ungaria, a Republicii Malta, a Republicii Polonia, a Republicii Slovenia, a Republicii Slovace la Uniunea Europeană, semnat la data de 16 aprilie 2003 în Atena;

adoptă și proclamă prezentul Act constituțional:

1. Republica Lituania, în calitate de stat membru al Uniunii Europene va împărți cu Uniunea Europeană sau va conferi Uniunii Europene competențele instituțiilor de stat ale acesteia în domeniile prevăzute de tratatele fondatoare ale Uniunii Europene în măsura în care aceasta ar conduce la îndeplinirea, alături de celelalte state membre ale Uniunii Europene, a angajamentelor sale în acele domenii în calitate de stat membru, precum și la exercitarea drepturilor conferite ca urmare a dobândirii calității de stat membru.

2. Legislația Uniunii Europene reprezintă parte integrantă din sistemul normativ al Republicii Lituania. În cazul în care este vorba de tratatele fondatoare ale Uniunii Europene, normele juridice ale Uniunii Europene se aplică direct, în timp ce, în eventualitatea unui conflict de norme juridice, acestea vor prevala asupra legilor și a altor acte ale Republicii Lituania.

3. Guvernul va informa Parlamentul cu privire la propunerile de adoptare a unor acte juridice comunitare. În ceea ce privește propunerile de adoptare a unor acte juridice comunitare în domenii care, în baza Constituției Republicii

Lituania, țin de competențele Parlamentului, Guvernul se va consulta cu Parlamentul. Parlamentul poate recomanda Guvernului adoptarea unei poziții a Republicii Lituania în legătură cu aceste propuneri. Comisia Parlamentului privind Afacerile Europene și Comisia Parlamentului privind Afacerile Externe pot înainta Guvernului, potrivit procedurii stabilite prin Statutul Parlamentului, avizul Parlamentului în legătură cu propunerile de adoptare a unor acte juridice comunitare. Guvernul va analiza recomandările sau avizele înaintate de Parlament sau de comisiile sale și va informa Parlamentul cu privire la aplicarea acestora potrivit procedurii stabilite prin lege.

4. Guvernul va examina propunerile de adoptare a unor acte juridice comunitare potrivit procedurii stabilite prin lege. În privința acestor propuneri, Guvernul poate lua decizii sau rezoluții pentru adoptarea cărora nu sunt aplicabile prevederile articolului 95 din Constituție.

